…Н ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

…БУРЯАД ҮНЭН

№ 3 (11601)

1968 оной январиин 4, четверг

сэн 2 мүнгэн

…-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…ҮХЭД ХОНИШОД! 1968 ОНДО ХОНИН БҮРИҺӨӨ ХУРЬГА ТҮЛЖҮҮЛХЭЭР МҮРЫСЭЕЛ

…АДХАРЖАЛ» ЭХИЛЭЭ

…э жэлэй гарахые хүлеэ… …hандал. январиин 1-hээ …манай колхозой олонхи …уудта хурьгад үдэр hү… «адхаржа»» эхилбэ. Дун… …ээтэ, Хаяа нютагуудай …бүхэндэ мүнөө гушаад-дү… хурьгад абтаад байна.

…ршэлтэй бэрхэ хонишод …Будариев, Байсан Тугу… …тепан Попов болон буса… …адаг отарануудта шэнэ …хитэй hайнаар абтана. …и отара бүхэндэ үдэртөө …0 хурьган гарана. Эдэнэр …дай гарахаhаа урда бай… …мүн тэндээ таhалгануудые …аалта хаамжануудаа дун … болотор будаа, сэбэрлээ, … хурьгадые, эхэнүүдыень …лэхэ юумэнүүдые хуу … hэн. Үбhэ тэжээлшье …урба hара соо бардам хү… …р газаагаа зөөжэ абаа юм. …э мүнөө отара бүхэндэ …н хонидые хуу дахин на… …р шалгаад, сохом түрэхэ …эдэгдэhэн, бүри hаяар …лха болоhон эхэнүүдыень …д, hайса үбhэ, тус бүри… 300 грамм талха тарьяанай …дюулнэбди. Юуб гэхэдэ, …йтэн. саhа ехэтэйдэ тэдэ… …адуулаа hаамнай тураха, …ха бшуу.

…лхоздо январь соо хамта … мянга гаран хурьгад аб… …р хүлеэгдэнэ. Үшөө гурба …н толгой түл февральда …а юм. Эды олон хурь… … гарза хоролтогүйгөөр …, hайнаар түлжүүлхэ гээ… …н харюусалгатай хүдэлмэ… …hаниинь элитэ. Тиимэhээ …зон правлени, партком …урба hара соо хурьга абал… …р 43 хүниие отарануудта …э эльгээбэ. Тэдэнэй дунда …ь хонишодоор хүдэлhэн …тэй хүнүүд олон.

…на түл абалтын үедэ хо… …то айхабтар сүлөө туха… …айдагые хараада абажа, …доо дүтэ hуудаг хоёр… …н отарануудта столово бии …бди. Жэшээнь, Дунда-Хэ… Хаяа нютагуудта тиимэ …во нээгдээ, тэндэнь хони… … халуун эдеэн бэлдэгдэ… …нгhээнь 50 процент хям… …худалдагдаа. Мүн хүнэй …а улаан булан бии.

Нёдондо зуун эхэ хонин …ёө 97 хурьга түлжүүлээ … Одоол энэ жэлдэ зуун… — 100 болгохо дүүрэн ар… …бди, болгохын түлөө бүхы …ааранаа оролдохошьебди,— … хонишон Пүрбэ Будариев …э.

А. МАКОВЕЕВА,
…үрэй аймагай «Дружба» колхозой зоотехник.

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Мухтар Сибгатовай отарада 648 хонин харууhалагдана. Тэндэхи малшад үбэлжэлгэдөө hайнаар бэлдээд, малаа эрхимээр харууhалжа байха юм. Малайнь тэжээл газаагаа оруулагдажа бэлдэгдэө.

Нүхэр Сибгатовай хонид хурьгалжа эхилхэнь. Отарынхид энэ харюусалгата үедөө хамаг юумэеэ түгэс бэлдэнхэй. Түрэhэн хурьгадаа гарзагүйгөөр абаха найдабаритай. Байгша ондо хонин бүриhөө хурьга абаха. толгой бүхэнhөөнь 3,2 килограмм ноохо хайшалха гэhэн уялга абаба.

Зураг дээрэ: М. Сибгатов.
А. ШУЛУНОВОЙ фото.

ӨӨҺЭДЫНГӨӨ ОРОЛДОЛГООР

ЭХЭ ХОНИДОЙ отарада ажаллахаяа ерэhэн сагhаа хойшо юhэн жэл үнгэрбэ. Түрүүшэгээр хони адуулха дүршэл шадабаригүй дээрэhээ амжалтамнай ээлтэй бэлэй. Мүнөө минии даажа байhан отарын хонишодой ажал яhала урагшатай ябана.

Совет засагай алдарта ойн баярай жэлдэ 100 эхэ хонин бүриhөө 102,5 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүриhөө 3,6 килограмм ноохо хайшалаад, түсэбөө холо үлүүлэн дүүргээбди. Отарадамнай мүнөө 815 эхэ хонин харууhалагдана. Эдэнэймнай дунда хүгшэншье, залуушье хонид бии. Отарын хонидые табан хүн харууhалнабди. Нэрлэбэл, минии hамган Цыпил Хайдапова, Намсарай Цыденбазаров, Дулма Санжимитыпова, Дмитрий Дырин гэгшэд болоно. Энэ hүүлдэ нэрлэhэн гурбан хүнүүднай мүнөө үбэлдөө түрүүшынхеэ хурьга тодожо абахань.

Отарамнай ажахын тоосоондо оронхой. Манда зургаан мори, нэгэ косилка, тармуур даалгагданхай.

Хониднай жэл бүри январь hараhаа хурьгалжа эхилдэг. Имэл дээрэhээнь бидэ декабрь hара соо хурьга абалгадаа бэлдэжэ дүүргэдэгбди. Энэ үедэ хонидой элихэ үбhэ тэжээл бүхыдөө зөөгдэжэ абтадаг, нарай хурьгадай байха хашаа хаалганууд заhабарилагдаhан, байрань хүсэд hайнаар дулаалагдаhан байха. Гадна хурьга абахаhаа урид элдэб янзын, мүн бусадшье хэрэгсэлнүүдээ бэлдэдэг байнабди.

Томо хонидой түрэмсөөрнь хурьгыень 2—3 үдэр эхэтэйнь байлгадагбди. Түрүүшынхеэ түрэhэн хонид хурьгадаа голодог заншалтай. Иимэ хонидые хурьгадтайнь 5—10 хоног соо суггань байлгадагбди.

Бидэнэр хурьгадаа нэгэ хаамаг соо 20—30-аарнь байлганабди. Гадна хурьгадые жэжэ томоорнь илгажа, ондо ондоо хаамаг соо тэнжээхэдэ hайн. Нарай хурьгад заримдаа бэе бэеынгээ ноохо зулгаалсажа, хахажа үхэдэг. Энэ тодхорые зайсуулхын тула хаамаг соо мел, глинэ, хөө гэхэ мэтэ минеральна бодосуудые табигшабди. Дулаан, хуурай байра соо эхынгээ hү саг соогоо хүхөөд, зүбөөр эдеэлүүлэгдээд байhан хурьгад орой гарзалхагүйл.

Хабарай урин дулаанай ерэхэтэй сасуу бидэнэр хонидоо бэлшээридэ гаргажа эхилнэбди. Эгээл энэ үедэ отарымнай хонишод даажа абаhан 85 гектар сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргажа эхилнэ. Энэ сабшалангыемнай жэл бүри үбгэн колхозник, үнинэй коммунист Цыретор Раднаев уhалалсадаг. Энэ үбгэжөөл нёлондо сабшалангыемнай гурба дахин уhалжа үгэhэн юм. Нүхэр Раднаевай үнэн сэхээр ажалдаа хандаhан дээрэhээнь бидэнэр энэ жэл гектарай 14 центнер hайн шанартай үбhэ хуряажа, тусхай шарганууд дээрэ hүрилөөбди. Үбгэжөөлдэ гурба уhалhан гектар бүхэнэйнь түлөө 7 түхэриг 74 мүнгэ түлэhэн байнабди. Гадна эндэhээ үбhэ абаха түсэбэй дүүргэгдэhэнэйнь түлөө үшөө 120 түхэриг нэмэлтэ түлбэри үгтөө. Энэ үбгэжөөлнай мүнөө баhал маанадтаа туhалалсаха. Урин дулаан болохолоор хони, хурьгадтаа үбэлдөө дэбдихэ хохир бэлдэдэг байнабди.

Май hарын хуушаар хурьгадаа эхэhээнь таhалжа тушаадаг заншалтайбди. Үбhэ тэжээлэй яhала хүрэдэг дээрэhээнь хабартаа хурьгаднай бэлшээридэ гарадаггүй, газаа тэжээгдэдэг гуримтай.

Ноохо хайшалжа эхилхэhээ арбаад хоног урид хонидоо хотондонь хонуулжа, ноохыень хөөрүүлнэбди. Гадна бидэ энэ үедэ хонидойнгоо ноохонhоо биркэнүүдыень абажа хаядагбди.

Отарынгаа хонидой ноохо хайшалагдажа байха үедэ хайшашадай ажалайнь шанарые шалгадагбди. Зарим дүршэл багатай хүнүүд хонидой ноохо муугаар хиргажа, арhыень гэмтээжэ болохо бшуу.

Зундаа хонидые үглөөнэй нараhаа үдэшын харанхы болотор бэлшээдэгбди. Харин үдын шатама халуунда хонид шугы бургааhан соо, уhанай эрьедэ тиирэдэг.

Бэлшээриин үдхэн тунга ногоон соо 2—3 hара бэлшэжэ, тобир тарган болоhон хонид ехэл hайнаар, саг болзор соогоо ороондо ородог, хээли абадаг байна. Мүнөө жэл бидэ хонидоо августын табанhаа искусственна аргаар үрэжүүлжэ эхилээ hэмди. Техник-үрэжүүлэгшээр минии hамган Цыпил Хайдапова хүдэлнэ.

Намартаа хонид таряалан дээгүүр адуулагдана. Хээлитэй хонид декабриин 10 хүрэтэр бэлшээгдэнэ.

Манайда нэгэ дутагдал бии. Совхознай маанадтаа хонидой шэнэ байра хэдэн жэлэй урда тээ барижа үгэhэн. Энэ байрань мүноошье болотороо баригдажа хүсэд дүүргэгдээгүй байна. Энээн дээрэhээнь үhээhээнь hүниндоо дуhаална. Шиигтэй нойтон байра соо нарай хурьга байлгахын аргагүй дээрэhээнь бидэ hая гараhан хурьгадаа хуушан байра соо абаашажа байлгаха баатай болонобди. Эндэмнай яhала дулаан, хуурай юм. Совхозоймнай хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалда саашадаа анхарха аабза гэжэ найдая.

Жэлэй дүрбэн сагта бидэнэр мууларгүй hайн салин хүлhэ абагшабди. Үнгэрhэн жэл 18 хурьга нэмэлтэ түлбэри болгон үгтөө. Гадна хурьгадаа 24—25 килограмм шэгнүүртэй болгожо тушааhанайнгаа түлөө 750 түхэриг шан барюулагдаа. Ноохо түсэбhөө гадуур тушааhанайнгаа мүнгэ абахабди. Хараад, бодоод үзэхэдэ, ажахын тоосоондо, бүхы юумэеэ өөhэдынгөө хүсөөр хэхэдэ яhала урматай байнал даа.

Совет хуулиин hайханда бидэ ажаллахашье, амархашье эрхэтэйбди. hаяшаг би hамгантайгаа Москва Арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ ошожо ерээбди.

Гүрэн түрэ минии ажалые үндэроор сэгнээ. Би нёдондо «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордендо хүртөө бэлэйб.

Иигэжэ ажаллаха, амарха гээшэмнай жаргал гээшэ ааб даа.

Манай отарын хонишод ерэхэ жэл хонин бүриhөө хурьга, 3,5 килограмм ноохо хайшалха гэжэ шиидэнхэй.

И. ЕВСЮКОВ,
Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой хонишон.

«ҺУРАҺАН — ДАЛАЙ, ҺУРААГҮЙ — БАЛАЙ»

Мүнөө хүдөөгэй механизатор, таряашадта, малшадташье hуралсаха, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ гээшэ яаха аргагүй шухала.

Илангаяа үбэлэй сагта элдэб кружогуудта ябажа, эрдэмээ дээшэлүүлхэ арга боломжо тэлэндэ ехэ.

Үнэндөө тэдэнэр агротехникын заабарине hайн мэдээ шудалаагүй, мэргэжэл шадабаряа саг үргэлжэ дээшэлүүлээгүй hаа, түрүү дүй дүршэлэй, эрдэм наукын туйлалтануудые ажалдаа зүбөөр хэрэглэжэ шадахагүй байhаниинь хэндэшье эли.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой главна агроном В. Н. Ижевский бүри намар байхала, «үбэлдөө одоолшье механизатор, таряашадайнгаа дунда агрономическа hуралсал эмхидхэхэбди» гэжэ гоё гоёор хөөрөө hэн.

Теэд мүнөө үбэлэй тэн болохоёо байхада, эндэхи нэгэшье отделенидэ агротехникэ шудалха hуралсалай кружок эмхидхэгдээгүй, нэгэ мүртэй хэшээл үнгэргэгдөөгүй. Совхозой конторын коридор соо аяар ноябриин 15-да директорэй гаргаhан захиралта үлгөөтэй байна. Тэндэнь ноябриин 20-hоо бүхы отделенинүүдтэ таряашадай дунда hуралсал заабол эмхидхэхэ, hуралсалай үдэрые четвергдэ тогтоохо гэжэ бэшэгдэнхэй. Мүн нэгэдэхи отделенидэ агроном В. Беспалов, хоёрдохи, гурбадахи отделенинүүдтэ—агроном Н. Курбатова, дүрбэдэхидэ—нүхэр Ижевский hуралсал үнгэргэхэ гэжэ заагдаhан байна.

Ямар шалтагаанhаа hуралсал үнгэргэгдэнэгүйб, юун hаад хэнэб гээд хаража үзээбди. Нэгэдэхеэр, совхозой главна агроном В. Ижевский hуралсал үнгэргэхэ түсэб табяагүй, программыеньшье зохёогоогүй байшоо. Хоёрдохёор, кружогуудые эрхилхэ хүнүүдынь ёhо тэдыдэ, миил саарhан дээрэ томилогдоhон байна. Жэшээнь, нэгэдэхи отделенидэ таряашадай дунда агрокружогой хэшээл үнгэргэхэ гэжэ табигдаhан агроном нүхэр Беспалов мүнөө модо отологшодой бригадые хүтэлбэрилжэ, хоёр hараар ойдо гарашанхай. Тиимэhээ тэрэнэй ямаршье hуралсал үнгэргэхэ аргагүй байhаниинь элитэ. Энээндэ нүхэр Беспалов зэмэтэй бэшэ юм ааб даа. Тэрэнние энэ ажалhаань сүлөөлжэ, ондоо хүниие табяад, В. Беспаловта hуралсал эмхидхүүлхэ аргагүй байгаа гээшэ гү гэжэ совхозой директорэй уялга дүүргэжэ байhан, главна агроном нүхэр Ижевскиhээ асуумаар.

«Һуралсал эмхидхээ, үгышье hаа, таряагаа хэжэл байhан зомди даа» гэhэншүүгээр тэрэ энэ шухала хэрэгые тоонгүй ха.

Механизаторнуудай дунда hуралсал баhал ёhоор эмхидхэгдэнэгүй. Мүнөө үбэлдөө совхозойхид 15 механизаторай мэргэжэл дээшэлүүлхэ, 8 хүниие газар уhалагын мэргэжэлдэ hургаха, 5 хүниие хонидой ноохо машинаар хайшалха дүршэлдэ hургаха түсэбтэй юм. Теэд совхозой главна инженер А. Доржиев, тэрэнэй туhалагша М. Эрдынеев гэгшэд механизаторнуудай hуралсалай түсэб, программа мүнөө хүрэтэр табяагүй, алга hуунад. «Совхозымнай хоёр ондоо болгожо hалгахань ха юм. Яараhанай хэрэггүй» гэжэ бодоно гээшэ гү? Гайхахаар. Али механизаторнуудынь бүгэдөөрэн ехэ мэргэжэл мэдэрэлтэй зон юм гү?

Үнэндөө шэниисэ, хартаабха, овощ ургуулха агротехникэ тухай, мүн минеральна болон органическа үтэгжүүлгэнүүдэй удха шанар, тэдэниие хэрэглэхэ онол арганууд тухай эндэхи механизаторнуудhаа асуугаа hаатнай, олонхинь мүртэй харюу үгэжэ шадахагүй байха. Тиихэдээ тэдэнэй дунда hуралсал эмхидхэхэ гээшэмнай тон шухала болоно ха юм.

Харин энэ ажахын малшадай дунда зоотехническэ hуралсал яhала муу бэшээр эмхидхэгдэнхэй. Главна зоотехник А. Е. Хажеев hаалишад, малшадай hуралсалай түсэб, программа зохёожо, отделени бүхэндэ тараанхай. Мүнөө гурбан хэшээл үнгэргэгдөөд байна. Бүхыдөө 40 гаран хүн хабаадана.

— Ажалдаа яhала хэрэгтэй, шухала юумэ эндэhээ ойлгожо абанабди,—гэжэ нэгэдэхи отделениин hаалишад хөөрэлдэнэ.

Иигээд ерэхэдээ энэ тон шухала хэрэг нэн түрүүн ажахын мэргэжэлтэдэй өөhэдынь элдэбхи хэшээлhээ дулдыдана ха юм. Агроном, зоотехник гү, али ветеринарна врач, техникшье hаа, гансал өөhэдынгөө урдахи үлэр бүриин ажалые хараад ябахагүй, эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые олоной дунда нэбтэрүүлхэ, юрын ажалша зоной мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэдэнь туhалха нангин үүргэтэй ха юм. Энээниие мартажа болохогүй.

В. САЖИН.

ҺҮҮЛЭЙ ҺОНИН

ҮНДЭР ШАГНАЛ

ХАНОЙ. (ТАСС). «Илагдашагүй туг дээрэ Эхэ ороной орден яларна» гэhэн гаршагтай түрүү бэшэг «Куан дой Нян зан» газетын январиин 2-ой номерто толилогдоо.

«Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдые Урда Вьетнамай НФО-гой ЦК-гай Президиум Эхэ ороной орденоор шагнаа, США-гай булимтарагшадта эсэргүү, Эхэ ороноо абархын түлөө дайнда имагта ехэ амжалтануудые туйлаhан районууд ба областьнууд дээдэ зэргын бусад шагнал хайрануудта хүртөө гэжэ дуулаад, манай бүхы арми, манай бүхы арад зон зоригоо ехээр бадаран, этигэл түгэсөөр 1968 оноо эхилбэ» гэжэ түрүү бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

Патриодууд добтолно

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд декабриин 29-дэ Хамлыонг мүрэн шадархи американска армиин баазада добтолоо.

«Сүлөөлэлгэ» агентствын мэдээнүүдые үндэhэ болгон, Вьетнамай информационно агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, тус баазада дайсанай 16 катер, 2 вертолёт, 6 ехэ буу, сэрэгэй ондоошье олон техникэ hамна бута сохигдоо. Дайсад эндэ олон хүнөө алдаhан байна.

(ТАСС).

Йемендэхи байдал

ХОДЕЙДА. (ТАСС). Йеменэй ниислэл—Санын районд охи байдал улам хэсүү боложо байhаар. Хотын оршон тойронхи хадануудта шэбээлhэн монархистнууд ба үймөө татагша үгсагаатад хүн зоной ажаhуудаг кварталнуудые, тэрэшэлэн Рахабай аэродромые артиллереэр буудана. Ниислэл хото руу нэбтэрэн орохо гэhэн эдэнэй hэдэлгэ республиканска сэрэгүүдэй, арадай сэрэгэй отрядуудай шанга эсэргүүсэлтээр унагдана.

Вьетнам арадтай hаналаа нэгэдэлгэ

ПАРИЖ. (ТАСС). «Вьетнамда зорюулан миллиард франк суглуулха» зорилготой Франциин олониитын эмхи тусхай мэдүүлгэ тунхаглаба. Тиихэдээ сүлөөтэ, бэеэ дааhан байдалай түлөө жагсан бодоhон вьетнам арадай тэмсэлые Франциин ажалшадай бүрин дэмжэжэ байhан тухай дахинаа hануулан дурдана.

«Вьетнамда эльгээгдэхэ корабль бүтээхэ» зорилготойгоор мүнгэ зөөри суглуулгада дурсагдаhан эмхиин эдэбхитэйгээр хабаадажа байhан тухайда мэдүүлгын авторнууд тэмдэглэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Отставкада байдаг генерал-лейтенант Дж. Гэвин ДРВ-е бомбодохоёо болихо ба Вьетнамдахи хёмороое эбэй гуримаар шиидхэхыень США-гай правительствые уряалба. «Мүнөөнэй хараа шугамаар илалта хэзээшье туйлагдахагүй» гэжэ Эн-Би-Сини корреспондентдэ Дж. Гэвин мэдүүлээ.

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС). «Вьетнамда эсэргүү США-гай хорото хархис политикые буруушаанабди, дайнай бүхы ябуулгэ болюулха, эбэй хэлсээ хэжэ эхилхэ эрилтэ табинабди» гэжэ «Арбетет» газетэдэ тунхаглагдаhан, Швециин Мальме хотын социал-демократическа эмхиин шэнэ жэлэй хандалга соо хэлэгдэнэ.

Хэсүү байдалда оронхой

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). США-гай түлөөhэнэй балансын дефицидые (энэнь 3,5—4 миллиард доллар болоно) хороохын тула дахинаа шанга хэмжээ абаха болобобди гэжэ президент Джонсон шэнэ жэлэй түрүүшын үдэр соносхоо. Гадаадын гүрэнүүдтэ үгтэдэг урьhа зээлээ, хилын саана засагай газарай хэдэг гаргашануудые хороохо гэhэн захиралта гаргаад, гадаадын худалдаа наймаанай баланс hайжаруулха хэмжээ ябуулганууд бэлдэгдэжэ байна гэжэ мэдээсэбэ. Мүн баруун түбиhөө ондоо тээгүүр аяншалгада гаралтаяа хизаарлахыень американецуудые уряалба. Ороной финансын мүнөө ороод байhан тон бэрхэтэй байдалhаа гараха оно мүр бэдэрхын тула президент Джонсон иимэ ябуулга хэжэ эхилээ.

Багсаахада, бусад гүрэнүүдые хохидолдо оруулжа, тохёолдоhон байдалhаа гараха hанаатай ха. Иимэ хараа бодолыень хилын саана дары ойлгоодхёо. США-гай финансын шэнэ хэмжээ ябуулгаhаа ямар хойшолонгуудай тохёолдожо болохо байhан тушаа баруун тээхи оронуудай ехээр hанаагаа зобожо байhые гадаадын хэблэлэй мэдээсэлнүүд гэршэлнэ.

Гадаадын ханинарайнгаа дурагүй байhые тухайлаад, сагаан байшангайхид өөрынгөө шэнэ хэмжээ ябуулгануудай ушар удхые «тайлбарилхын» тула тусхай түлөөлэгшэдөө Баруун Европын, Азиин оронуудта эльгээбэ.

Американска баяшуулшье hанаата болонхой. США-дахи мүнгэн hангай ээдэ Джонсоной энэ программада «маргангяар хандана». Энгэй капиталые ондоо тээшэнь гаргаха политикада «правительствын зүгhөө сэхэ хиналта» тогтоохо гэhэн hэдэлтэ болоно гээд тус программые американецууд сэгнэнэ гэжэ «Нью-Йорк таймс» тэмдэглэнэ.

Вьетнамдахи дайнhаа уламжалан Вашингтоной хэжэ байгаа айхабтар ехэ гаргаша США-дахи мүнгэнэй кризисэй үг шалтагаан болоно гэжэ конгрессмен Г. Редусс мэдүүлбэ.

К. Бернардын шэнэ операци

ЛОНДОН. (ТАСС). Кейптаунай «Хроте схюур» гэжэ больницын бүлэг хирургнууд профессор Бернардын хүтэлбэри доро зүрхэ hуулгаха шэнэ операци январиин 2-то хэбэ. Автомобилиин уршагта усалhаа болож наhа бараhан 24 наhатай Хаупта гэгшын зүрхые абажа, 58 наhатай шүдэнэй врач Блайберг гэгшэдэ табиба.

„СНЕЖИНКА" АЯНДА МОРДОБО

Ахалагша классуудай hурагшадые үбэлэй амаралтын үедэ аян…алуулха «Снежинка» гэжэ тусхай поезд мүнөөдэр Улаан-Үдэhөө …раба. Энэ поезд 15 вагонтой, тэрэнэй гурбаниинь вагон-ресторан …юм.

«Снежинка» гурбан үдэр Эрхүүдэ, хоёр үдэр Ангарскда тог…ожо, аяншад тэндэхи завод, фабрикануудые, музей болон цирк, …еатр хараха.

Энэ hонирхолтой аяншалгада Буряадай республикын 444 hу…агшад мордобо. Үхибүүд вагон соогоо унтаад, эдеэлээд байха. …эдэнэрые 12 багшанар ударидажа ябана.

В. ГАВРИЛОВА.

ГУРБА ДАХИН ЕХЭ АРШААН

…Шэнэ жэлдэ Түнхэнэй овощ…эс бүйлүүлдаг завод хүнэй … аргалхада шухала хэрэгтэй …аан үндэ шэл соо хэжэ, урда жэлэйхиhээ гурба дахин ехые худалдаа наймаанда гаргахань.

А. БОРИСОВ.

БҮХЭСОЮЗНА ХАРАЛГАДА ИЛАБА

ВЦСПС ба СССР-эй Министр…дэй Совет хүдөө нютагуудта…хүүгэдэй эмхи зургаануудай …алга эмхидхээ юм. Тэрэнэй …гээр 1967 оной харалгын …шадай тоодо Хэжэнгын ай…ай Хэжэнгын совхозой ясли-саад орожо, хоёрдохи шатын дипломоор шагнагдаха болобо.

Тус ясли-саад Буряадай республика сооhоо имагтал гансаараа Бүхэсоюзна харалгын илагшадай нэгэн болоо гэжэ тэмдэглэхэтэ hонирхолтой.

Б. ЛАЙДАПОВ.

ШЭЛ БА БЕТОНООР...

ТУРУНТАЕВО. (Телефоноор, штатнабэшэ корреспондент Ф. Дмитриев). Шэл, бетон, түмэрөөр бариhан түрүүшын байшан Прибайкалиин аймагай түб тосхондо ашаглалгада үгтэбэ.

Газаа зосооhоо ялагар салагараар харагдадаг тэрэ байшан соо табин хүнэй нэгэ доро hуугаад эдеэлхэ столово нээгдэбэ. Тэндэ эдеэ хоол бэлдэхэ, бүйлүүлхэ hүүлэй үеын технологическа түхеэрэлгэ электрын элшээр хүдэлнэ. Эдеэнэй зүйлнүүд олон янзаар, амтатайгаар бэлдэгдэнэ.

ТЭҺЭРДЭГГҮЙ ШЭЛ

Автомашинада хэрэглэгдэдэг сталинит гэжэ тэhэрдэггүй бүхэ шэл Улаан-Үдын шэлэй заводто хэгдэдэг болобо. Шэнэ түхэлэй шэл гаргадаг болоhоной ашаар 1968 ондо заводой продукци үйлэдбэрилгэ нилээд дээшэлхэ юм.

Б. ЮРЬЕВ.

АМЖАЛТАЯА АРЬБАДХАН...

Яруунын загаhанай завод үнгэрэгшэ жэлдэ эршэмтэйгээр ажаллаба. Тиигэжэ тэндэхи загаhашад 2331 центнер загаhа губшаа.

Октябриин революциин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Николай Константинович Орловой хүтэлбэрилдэг бригада мүльhэн дороhоо загаhа губшалгаар жэлэйнгээ түсэб холо үлүү дүүргэhэн.

Тэдэнэр 763 центнер загаhа губшаа.

Тэрэшэлэн Степан Уваровай, Н. Е. Печкинэй бригаданууд мүн лэ амжалтатай. Шэнэ жэлдэ Яруунын загаhашад хамта 7.000 центнер загаhа барихаар хараалба.

М. ЯКОВЛЕВ.

Коммунист тухай хөөрөөн

ИИМЭЛ ХҮН ДАА...

Николай Банзаровай ажалладаг стол дээрэ экономическа литература, КПСС-эй XXIII съездын материалнуудтай брошюранууд, газетэнүүд хэбтэнэ. Энэ столой эзэн болбол Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай экономикын лабораториин начальнигаар хүдэлмэрилдэг юм. Николай Банзаров зөөлэхэнөөр энеэбхилэн, зузаан дансатай саарһа һарбайна:

— Энээхэнтэй танилсагты. Мал шэнэ гуримаар тушаан абаха арга тухай дурадхалаа баримталаа хүм...

Мал тушаан абаха гурим ехэ дутуу дунданuудтай байһан юм. Жэшээлхэдэ, малай тарган, туранхайнь миин тухайлагдадаг һэн. Эндэһээ эхилжэ, мал тушааһан ажахы мяханай комбинат хоёрой хоорондо арсалдаан гарагша бэлэй. Ондоошье орёо асуудалнуудые шиидхэхэ ушар олон дахин тохёолдодог һэн.

Энэ гуримые һэлгэхэ, нарижуулха арга үгы юм гү? Тус асуудалда харюу үгэхын тула олон хүн бодолгото болоогшо һэн. Шэнэ арга бэдэрхэ, энэ талаар дурадхал, һанамжануудаа бэлдэхэ гэһэн даабари коммунист Банзаровташье үгтөө юм.

Нүхэр Банзаров партиина даабарие ёһотоор дүүргэжэ шадаба. Комбинадай экономистын дурадхаһан шэнэ гурим ажал хэрэг дээрэ шалгагдажа һайшаагдаба. Нёдондо мяханай комбинадта тушаагдаһан бүхы малай 61,7 процентнь Банзаровай дурадхаһан һанамжаар абтаа бэлэй. Тиин мал комбинадай хашаа соо хэдэ хэдэн сүүдхээр байлгагдахаяа болёо. Эндэһээ уламжалан тэжээл гаргашалга хороогдобо, мал шэнээгээ алданагүй. Мүн шэнэ зүйл малай тэнхэй тамирые баталхада тааруу зохид байжа. арсалдаан гаранагүй. Шэнэ гуримда оролго ганса үнгэрэгшэ жэлдэ 309 мянган түхэриг алмаха арга комбинадта олгоо юм. Энэнэйл ашаар Улаан-Үдын «Скотимпорт» конторо 400 мянган түхэриг нэмэлтэ олзо доход оруулаа.

Нүхэр Банзаровай дурадхаһан гуримые Россин Федерациин мяханай ба һүнэй промышленностиин министерство согсолжо, оронойнгоо бусад комбинадуудта нэбтэрүүлхые дурадхаа.

Мал тушаан абалтын шэнэ гурим зохёохо хүдэлмэридэ экономикын лабораториин хүдэлмэрилэгшэд бултадаа хабаадуулагдаа юм. һүүлшын хоёр жэлэй туршада лабораториин хүдэлмэрилэгшэд ажал хүнгэрүүлхэ, үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин үнэ сэн доошолуулха талаар олон дурадхал, һанамжануудые оруулаа. Экономистнуудай дурадхалнуудые бэелүүлһэнэй ашаар һая үнгэрһэн жэлэй юһэ һара соо түсэбһөө гадуур 137 мянган түхэриг алмагдаа.

Мүнөө экономикын лабораториин начальнигай хүдэлмэри илангаяа ехэ болонхой. Юуб гэхэдэ, комбинадые түсэблэлгын ба материальна урмашуулгын шэнэ гуримда оруулха талаар бэлэдхэл хэгдэнэ. Хэды ехэ хүдэлмэри хэжэ байбашье, коммунист Н. Б. Банзаров партиина даабарияа һайнаар дүүргэнэ. Тэрэ арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ юм.

Нэгэтэ малай гэдэһэ дотор муугаар хадагалагдана, гутажа хаягдана гэһэн мэдээсэл хиналтын бүлэгтэ ороо бэлэй. Арадай хинагшад энэ мэдээсэлые шалгажа, субпродуктнуудай муугаар хадагалагдажа байһан ушарые элирүүлбэ. Нүхэр Банзаров тэрэ дары комбинадай директортэ ороо һэн. Комбинадай энэ участогай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэй тусхай зүблөөн үнгэргэгдэжэ, дутагдалнуудые усадхаха талаар зохисотой хэмжээн абтаһан байна.

һаяхан арадай хинагшад үһа, уурал ба электроэнерги зүбөөр гаргашалгые шалгажа, комбинадай цехүүдээр рейд үнгэргөө.

Коммунист Банзаров олоной хэрэгэй түлөө оролдодог лэ хүн даа. һэшхэлэйнгээ захиралтаар дутуу дунданuудтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэнэ...

Николай Банзаров 1917 оной шуургата февраль соо Загарай тосхондо түрөө юм. Түрэлхидынь нютагайнгаа баян, ноёдто хүлһэншэн ябаһан гэхэ. Теэд Николай 1917 оной хубисхалай одон доро түрэхэ золтой, хуби заяатай байгаа бшуу.

Барлагай хүбүүн экономическа дунда эрдэмтэй болоо. Коммунис партиин гэшүүндэ абтаа, 15 жэлэй туршада Улаан-Үдын мяханай комбинадта хүдэлмэрилнэ. Түрүүшын жэлнүүдтэ юрын экономистаар ажаллаа, профсоюзай завкомойшье түрүүлэгшээр һунгагдаһан байха. Мүнөө экономикын лабораторие толгойлно гэжэ дээрэ хэлээ һэмди.

...Николай Банзаровай кабинедэй сонхын гэрэл орой болотор яларжал байха даа. Дахин шэнэ асуудалнуудые шиидхэжэ. тоо бодолынь оложо һуугаа ёһотой гэжэ тухайлнам.

Г. ХАРЧЕНКО.

ЗУРАГЛАЛ

СЭЛМЭГ ҮДЭР

ХИРБЭГЭР хара һахалтай, нара, һалхинда хүрилшэһэн гонзогор нюуртай, нюргаар үндэр, наһажаал хүн нилээдгүй хуушарһан «Беларусь» тракторaа жолоодон, хойноо шэрэһэн тармууртаа дүүрэн суглараһан зелёнкын томо баалнуудые ойро ойрохон хаюулан ябана.

Тэгшэ газарта түргөөр ябуулжа, холоһоо нааша үргэлжэ тармагдаһан баалнуудые зааханшье алгасаагүй залгуулан, шугамдал сэхээр хаюулжа ябахыень хараһан хүн энэ механизаторай дүршэл шадабаритайе абаһлар ойлгохо даа.

Хэдыдэхи үдэрөө һэм, Чагдар Дашиевич зелёнко тармажа ябаба. Полиин нүгөө захаар тойрожо ябахадань, нэгэ эмээлтэй морин сэхэ урдань шэмэтэ зелёнко шэмхэлэн эдеэлжэ байба. Эзэниинь харагданагүй. Тракторай туласа ерэхэдэнь лэ тэрэ морин нэгэ бага саашаа ошоно, теэд хажуу тээшээ гараха янзагүй. Трактористын хашхаржа үргөөхыешье тооногүй. Тракторһаа буужа, һаатуулааша зээрдые полиһоо холодуулан туужа ябахадаа тэрэ заашье сухалдаагүй, хараал үгэ хэлээгүй. Гэдэргээ бусахадаа тэрэ полиин захада ойро зуура зогсобо.

Моринной эзэн хаш, урда шугы соо хэнэйшьеб хонидоо хулайлхань дуулдана. Улааран халюурһан шутын заһараар хүхэрэн миралтааша Сүхэ мүрэнэй нуга тохойнууд, Сагаан Шулуута, Хабиргаан уланууд нарата огторгой доро намжараад һайхан байна даа.

Сагаан Шулуутамнай манаранги
Саһахан бороонь татуустай.
Саһанхан бороонор дэлгэрсэн.
Сагаанхан сэсэгынь халюураад
Сайбартай хонгорым ундалуулсан
Шааяхан урдаа Сүхэмнай, —

гэһэн урдын дуунай уянга һайхан аялга түрэл дайдатаяа сэдьхэлээрээ холбоотой энэ хүнэй шэхэндэ соностожо байһандал болоно. Урдаһаань зайсаагүй малшанай морин, энэ дуунай үгэнүүд залуу наһыень, үни холын нэгэ ушарые эрхэбэшэ һанаандань оруулба.

Чагдар залуудаа эмнигые һургаха дуратай һэн. Хамтын һүрэгһөө эгээл бухиндаһан шэлдэгые барижа, шэхэдүүлэншьегүйгөөр шаб байса мордоод, түрүүшын огсом булгяандань эмээл дээрээ бүхөөр тогтожо шададаг шамбай шуранииень хаража үетэн нүхэдынь бахархадаг һэн. Хэдэн олон дошхон эмнигүүд тэрэнэй гар доро номгорһон, амаяа мэдэдэг болоһон, тиигэжэ колхоздонь олохон ажалша хүлэгүүд нэмэһэн байха юм.

НЭГЭТЭ ТЭРЭ ӨӨРЫН хэрэгээр Хүдэриин гол ошоод бусажа ябаа. Набгаран хүтэл дээрэ гарамсаарнь, ямаршьеб дүлгинөөнэй шэмээн дуулдажа, хотогор жалгын саанахи хабтагай поли дээгүүр хара зурлаа татажа ябаһан «түмэр хүлэгые» харажархиба. Гайхаһан харасаяа һалгаангүй эмээл дээрээ нэгэ хэды һуужа байтараа, ташар руу сосёруулан голложо, полиин саада захада зогсоод байһан трактор тээшэ бураздаа зүбшан шэглэбэ. Хуушан газетын хуудаһан дээрэ тракторай түхэл зурагые хараһаншье һаа, харин мүнөө бодото бэеэрнь үзэхэнь ха юм.

Трактор һууриһаа хүдэлжэ, нааша ерэбэ. Шэмээ дууниһаань газар доһолжо, шэхэн дүйрэхэдэл гэнэ. Айжа һүрдэһэн мориниинь халба һүрөөд, динлдэшэгүйгөөр гол руу харайжал мэдэбэ. Чагдарай халта гэдэргээ харахадань, тооһо шоройдо харлашаһан нюуртай тракторист сагаан шүдэнүүдээ ирзайлган энеэжэ ябаба. Шоглон наадалба гэжэ һанабашье, сухалдаха забда байбагүй. Сэхэ урдань нуурай үндэр эрье ганга харагдабал даа. Хүзүүень нугартар жолоогоо бахим татабашье һаань, моринь амаа мэдэнгүй, мухар сээжээрээ урагшаа харайжал ябана. Арай шамай морёо хажуу тээшэнь залан шэглүүлжэ, талын ганса бургааһа халта дайруулаад үнгэршэбэ. Тээ саанахана морёо зогсооходонь, нөөхи тракторынь полиин наада захада гараад байгаа. Шэнэ загуунда орожо ябахадаа трактористнь нэгэ удаа даллаад саашалаа һэн.

— Яндан адагуусан. Тэрэ тракторай гурбан анзаһа хойноош шагтагалжархёо һаа, иигэжэ харайхагүйл һэнш,—гэжэ Чагдар Цырендоржиев «түмэр хүлэгые» бүри ойроһоо харагүйдөө голхорон, мориндоо сухалдаһаар урда дабаан оодэ гэшхэлүүлэн холодоо бэлэй.

Шэнэ сагай шэдитэй түрүүшынхеэ уулзалгань иимэл ушаралтайгаар дүүрэһэн юм. Теэд моримни үргөө гэжэл хэлэхэһээ бэшэ, ганга руу моритоёо унан алдаһанаа тэрэ хэндэшье дурсангүйгөөр, газарай хүрьһэ хоёр алхам шахуу үргэнөөр урбуулжа ябаһан «түмэр хүлэгые» хараһан тухайгаа хүнүүдые ехээр һонирхуулан хөөрэгшэ һэн.

Тэрэ нэгэтэ «уулзалгаһаа» хойшо машина, трактор лэ энэ хүнэй дура хүсэлые аргагүй татадаг болоо һэн. Тэрэ сагта «гал тэргэ» гээшэмнай шэдиин хүсэн гэжэ улад зон хэлсэдэг һэмнай даа. һаял хамтын ажахы тогтоод, машина техникэ колхоз бүхэндэ үшөө бии болоодүй байһан үе бэлэй.

Харин мүнөөмнай... Анхан сагтаа хүнүүдые гайхуулан һонирхуулдаг, үхэр, моридые һүрдөөн айлгадаг «гал тэргэнүүд» ябаһан лэ газарта зайралдадаг юрын юумэн болошоо...

ЯДАХАДАА ЭНЭЭХЭН малшанай мориншье хажуу тээшээ зайсажа үгэхээ болёо бшуу. Мүнөө Чагдар Дашиевичай хүдэлдэг томодхогдоһон колхоздо 40 трактор тарялан дээрэ ажаллана, 18 автомашина холо ойрын харгы замуудаар табилуулна. Саг гээшэмнай жэгтэйл байна даа. Ондоо гүбиин одонуудта хүрэдэг замбуулинай онгосонууд хэзээ нэгэтэ баһа иимэ юрын юумэн шэнгеэр һанагдадаг болохо аа гү?..

Чагдар Дашиевич гушан жэлэй саанахиие дурсан һанахадаа, гуниигтай бодолдо эзэлэгдэдэггүй, хүдөөгэй хүбүүнэй һанал хүсэлэй бэелһэн гушаад онууд досоонь һаруулханаар һанагдадаг. Тиихэдэ хүсэ шадалшье яшаха һэм, байгаа. Нютагайшье, аймагайшье найр дээрэ бүхэ барилдаанда дабажа гарадаг бэлэй. Хүсэл зоригыньшье бага бэшэ. һанаһандэ хүрэмөөр, һарбайһанаа абамаар эрэ ябаал даа. Тиимэл хадаа хүсэл һанаагаа бэелүүлээ. Зүгөөр шэдитэ техникын нюусые таажа, жолооень барижа һураха гээшэ дошхон эмнигүүдые һургахаһаань бэлэхэн бэшэл байгаа. Энээндэнь өөрынь эрмэлзэлһээ гадна, үшөө нүхэдэй дэмжэлгэ аргагүй туһатай нүлөөтэй һэн.

Сэг үнгэржэл байба. Тиин нэгэтэ правленидэ дуудуулһанаа элеэр һанадаг.

— Чагдар, колхознай машина абтахань. Теэд тэрэнээ ябуулха хүн үгы. Шамайе шоферой курсада эльгээхэ һанаатайбди,— гэжэ түрүүлэгшын хэлэхэдэ досоогоо баярлабашье, техникын нюусые шудалха гээшэ орёо хэрэг байһаниие мэдэрэн, даб гэнээр зүбшөөхэеэ шиидэнгүй һуугаа.

Арсахагүйень мэдээд байһан юм гү, түрүүлэгшэ саашань:

—Ород хэлэ һулагүй мэдэдэг, юумэнэй арга шадабарие оложо ядадаггүй хадашни ехэ найдалтайгаар шамайгаа эльгээхэ болонобди,—гэжэ захяа бэлэй.

УДАНГҮЙ ТЭРЭНИИЕ нютагайнь нэгэ хүн тэргэ морёор хоёр үдэр шахуу ябажа Хяагтын шэбээндэ буулгаа.

Үшөө хэдэн һара үнгэрбэ. һаял хамгаржа түбхинөөд байһан Сагаан Шулуутын айлнууд дундуур багахан «полуторка» машинын тооһо татуулан ерэхэдэ, хүгшэн залуугүй газаагаа гаража, баяртайгаар даллан угтаа һэн. Харин һонюуша багашуул: «Манай машина! колхозоймнай машина!»—тэлдэн гүйлдэһэниинь, зогсожо үрдэгүйдэнь машиные тойрошонхой, мүнөөнэй космонавтые хараһандал залуу шоферые омогорхол баяртайгаар, атаархангяар хаража байһаниинь тэрэ үелөө гайхалгүй һэн.

Гурбан жэл үнгэрһэн хойно машина жолоодохо талаар нүхэр Цырендоржиевай нилээдгүй дүршэлтэй болоод байхада дайн эхилһэн юм. Милитарис Японой булимтарагшадһаа Манжуурые сүлөөлхын, дайнай һүүлшын гуламта усадхахын түлөө Совет сэрэгшэдэй зүүн тээшээ дабшаһан олон тоото машинануудай дунда Чагдар Цырендоржиевшье «гал тэргээ» жолоодожо ябаа.

Ажабайдал, наһан ошожол байна даа. Нэгэ хүбүүниинь дээдэ һургуулида һурана, нүгөөдэнь механизатор. Ашанар түрэжэ, үбгэн баабайшье гэлсүүлхээр бологдохын саг ерэбэл даа. Пенсидэшье гарахань ойртобо.

Полиин захада тармуурайнь шүдэнүүдтэ аһалдаад унажа үгэнгүй ябаһан шүдэр үбһэ, хамхуулнуудые абажа хаяал, трактортаа һууха гэжэ байтарнь мотоциклтай хүн ерэжэ ябаба. Энэ Дамдин шухала заабари асарба гү, али өөрынгөө албан хэрэгээр ябаа юм гү гэжэ досоогоо шэбшэн хүлеэжэ байна.

— Мэндээ-э!—гэжэ парткомой секретарь холоһоо хэлээд хажуудань ерэжэ, гарыень бариха зуураа:— Зай, Дашиевич, шамайгаа амаршалхаяа ерэбэб: «РСФСР-эй габьяата механизатор» гэһэн нэрэ зэргэтэй болоош. Указ гараа, эндэ уншагты,— гээд «Буряад үнэн» газетэ һарбайба.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ Президиумэй Указ соо нэрлэгдэһэн дүрбэн хүнүүдэй дунда Чагдар Дашиевич Цырендоржиевай нэрэ алдар байнал даа!

— Битнай ямар габьяа харуулһанаа мэдэнэгүйлби. Булгантайл адли ажалладаг байгаа бэшэ гүб?— гэжэ урдын механизаторай сэдьхэлээ хүдэлгэнгөөр аад, даруугаар хэлэхэдэ, парткомой секретарь тон дүтынгөө хүнтэй хөөрэлдэдэг гуримаар:

— Зоригтойл хүн байнаш даа, Чагдар Дашиевич,—гэжэ наһажаал нүхэрэйнгөө урдаһаа сэхэ хаража хэлэбэ.—Механизаторнуудай курса миниие дүүргээд ерэхэдэ, аяар дүшэн зургаан ондо тракторна бригадын бригадираар хүдэлжэ байгаа бэлэйш. Ажалай замаар түрүүшын алхам хэхэдэмни шимни туһалаа, дэмжээ һэнши. Тэрэ гэһээр хэды олон жэл үнгэрөөб! Тэрэнһээ хойшо зарим хүнүүдэй хэды дахин мэргэжэл, ажалаа һэлгээ, хэды ехэ хубилалта болооб даа. Ажалдаа ходол магтаалтай, айл зондоо хүндэтэй ябаа гээшэш. Эгээл энэмнай ажалай габьяа болонол. Тиигээд лэ гүрэн түрэмнай ажалша хүнэй габьяае үндэрөөр сэгнэнэ, хүндэлнэ ха юм.

Парткомой секретариин иигэжэ хэлэхэдэ, үнинэй механизатор ажабайдалайнгаа нэгэ хугасаае һанаандаа оруулан, дуугай бодолгото болон һуутараа:

— Зүб лэ хэлэнэш даа, Дамдин. Амгалан тайбан сагта ажал хэжэ ябахаһаа һайхан жаргал юу байхаб. Бүгэдэ зондоо ашатай туһатай ехэл юумэ хэһэйб гэжэ хаба шадалаараал ажаллажа ябагдана,—гэжэ нюур шарайгаа баяртайгаар гэрэлтүүлэн хэлэхэдэнь, олоной хэрэгтэ үнэн шударгы хүнэй бодото шэнжэ элеэр үзэгдэжэ байгаа бэлэй.

Октябриин сэлмэг наратай энэ үдэр парткомой секретарь Дамдин Вампилович Багомункуевай асарһан мэдээсэл үнинэй механизаторта улам ехэ зориг нэмээһэниинь сохом. Үглөөнһөө үдэшэ орой болотор Үльтын поли дээрэ хойноо тармуур шэрэһэн «Беларусь» тракторай тухашаран ажаллахань харагдадаг байгаа.

ХАРИН МҮНӨӨ Чагдар Дашиевич юу хэнэб? Намарай ажалда һааритаһан, машинын тоһо болошоһон гараа угаажа, наһан соогоо хахасаагүй хуушан лимбээ гартаа абажа, түрэл нютаг, Сүхэ мүрэн тухайгаа, жаргалта һайхан үе саг тухай уянгата дуунуудые жэмбүүрдэнэ ха гү? Үгы даа, лимбээрээ дуулуулха сүлөөнь үшөөл болоногүй. Үбэлэй газаа ерээд байхада, урдын ажалшан юу һанаа амар һууха. Таряалан дээрэхи һолоомо хуряаха, үбһэ, зелёнко малай байрануудта зөөхэ ажал дүүрээгүй ха юм. Чагдар Дашиевичай трактораараа хэдэг ажалые тооложо барахаар бэшэ даа. Хабартаа поли дээрэ үрэһэ хүрэнгэ, намартаа комбайнһаа шэнэ ургасын таряа зөөдэг, тэжээл бэлэдхэлгын үедэ косилкаар үбһэ, зелёнко сабшадаг. Мүн барилгын модо, шулуу зөөхэ хэрэг ходол гаража байдаг. Энэ «Беларусь» табадахи жэлээ капитальна заһабаригүйгөөр ябажа байна. Теэд эбдэржэ һаатаха ушар юрэдөө үзэгдэхэгүйнь гайхалтай юм. Хаһа саг соогоо ходо харууһалаад, заһаад ябаһанайнь аша үрэ иимэл даа.

Буряадай түрүүшын революционер Цыремпил Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэһэнэй түлөө гүрэн түрын Дурасхаалта тугта хүртэһэн тухай мэдээсэл урдын механизатор Чагдар Дашиевич Цырендоржиевта дабхар ехэ баяр болобо. Энэ амжалтада тэрэнэй хубита баһал бии ха юм.

Д. ДУГАРОВ.

Хяагтын аймаг.

Сахалинай хойто зүгтэ шэнэ түмэр харгы баригдажа байна. Энэ харгы Победино станцнһаа Альба тосхон хүрэтэр 175 модоной газарта баригдажа, ашаглалгада оруулагдаха юм. Тэрэ зам дээрэ бүтээгдэһэн 200 гаран түхеэрэлгэнүүд, тэрэ тоодо 100 метрһээ үлүү утатай 15 хүүргэ баригдаатай. Мүнөө үедэ түмэр харгын барилга дүүргэгдэжэ байна. Зарим участогуудтань пассажирска поезднууд ябажа эхилээ. Зураг дээрэ: Победино—Альба хоёрой хоорондо баригдажа байһан түмэр харгы. АПН-эй фото.

ЛЕНИНГРАД. Вера Слуцкаягай нэрэмжэтэ фабрикада элдэб гоё зурагуудтэй ситец үйлэдбэрилэгдэдэг юм. Тэндэхи продукци гансахан Советскэ Союз доторoo бэшэ, харин гадаадын олон гүрэнүүдтэ эльгээгдэнэ. Энэ жэлдэ тус предприяти өөрынгөө продукцине бүри олон гүрэнүүдтэ эльгээхээр хараална. Зураг дээрэ: фабрикын ажалшан Нина Румянцева Финляндида эльгээгдэхэ бүд бэлэдхэжэ байна. ТАСС-ай фотохронико.

ҺҮН БУЛАГАЙ ЭХИН

(Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэт колхозой һү һаалиин нэгэдэхи гүүртые даа О. Д. Гармаевагай хөөрөөнһөө)

һүүлэй жэлнүүдтэ манай колхоз аймаг дотороо эгээл багаар һү һаадаг ажахы байһан юм. Тиихэдэ жэлдээ үнеэн бүриһөө оройл 1300—1400 килограмм һүн һаагдагша бэлэй. Бүдүүн ба шэмэтэ тэжээлэй хэдышье элбэг байһан жэлдэ үнеэдһээ ехэ һүн абтахагүй. Теэд һаали юундэ бага байгаа гээшэб?

Тэрэ үедэ мал муу байра соо үбэлжэдэг, һаалишад ехэ олоороо дуталдадаг, тэдэнэй салин хүлһэн тон бага бэлэй. Эдэ бүхы шалтагаануудһаа боложо бага һүн һаагдадаг байгаа.

һү һаалиин нэгэдэхи гүүртэ. Эндэ хэды олон хүн ажаллааб даа. Жэлдээ энэ гүүртые хэдэн хүн бэе бэеэ һэлгэн даагша бэлэй. Энээн дээрэһээнь һаалишад үдэрэйнгөө гуримые, малаа эдеэлүүлхэ рацион эбдэдэг байһан.

Тиихэдэ энэ гүүртэ дээрэ шалгалта хаа ганса үнгэргэгдэдэг бэлэй. Шалгалтын дүнгүүд һаалишадта дуулгагдадаггүй байгаа. Социалис мүрысөөн эндэ хайша хэрэг, ёһын тэдыдэ эмхидхэгдэө болодог һэн. Колхозой партиина организаци суглаа үнгэргэжэ, уялгануудые абхуулдаггүй байһан. Нёдондо колхозой түрүүлэгшэ намайе правлени соогоо дуудажа асараад, энэ гүүртэ даажа абахыемни гуйгаа бэлэй. Иимэ муу байдалтай гүүртые хаанаһаа «хүл дээрэнь» гаргажа шадахабиб гэжэ шэбшээд, би анхан гүүртэ даажа абахаяа таһа арсабаб:

— Шамһаа бэшэ гүүртэ даажа абаха хүн үгы. Даажа аба. Ши ажаллажа шадахаш»,—гэжэ нүхэр Тарнуевай хэлэхэдэ, би гүүртые даажа абабаб.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд энээн тухай һаалишадта дуулгажа, суглаа үнгэргөө. Энэ суглаан дээрэ һаалишадта һара бүри салин хүлһыень үгэхэ, тэжээл буйлуулдаг цехые заһабарилха, түсэбһөө гадуур һү һааһан хүнүүдтэ нэмэлтэ түлбэри үгэхэ гэжэ тогтоогдобо.

Тииһээр байтарнай гүүртэ дээрэхи байдал һайжаржа эхилээ бэлэй. Жэлэй туршада эндэһээ нэгэшье һаалишан гаража ошобогүй. һаалишад ажалайнгаа урагшатай ябажа эхилхэдэ, гүүртэ дээрэһээ гаража ошоогүй бшуу. Урда жэлнүүдтэ гүүртын 12 һаалишадай орой 2-3-найнь нэмэлтэ түлбэри абадаг байбал, харин мүнөө аяар найманиинь түсэбһөө гадуур һү һаадаг болобо.

һаалишан Надежда Базарова нэмэлтэ түлбэри хэзээдэшье абахаб гэжэ этигэдэггүй байгаа. Үнеэдэйнгээ туранхай, һү багатай дээрэһээ энэ эхэнэр һарадаа арай гэжэ 30—40 түхэриг салин абадаг бэлэй. «Надя гүүртэһээ гаража ошохонь» гэжэ һаалишад өөһэд хоорондоо хэлсэдэг болобо. Зүгөөр һаалишан үнеэдээ хаяжа ошобогүй. Энэ эхэнэр үнеэдээ оролдосотойгоор харууһалжа, һаалиень дээшэлүүлжэ эхилбэ. Тэрэ үшөө октябрь һара соо һү һааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ, гүүртынгээ түрүү һаалишадай тоодо ороо.

Пүнсэг Жамсаранова энэ гүүртэ дээрэ һаалишанаар 20 гаран жэлэй туршада ажаллаа. Энэ эхэнэр гүүртэһээ гаража хониндо ороһон аад. һөөргөө гүүртэдээ бусажа ерэбэ.

— Би бүхы наһаяа һаалиин гүүртэ дээрэ үнгэргөөб. Дүршэл шадабаритай болонхойб. Колхозой правлениин ехэ һү һаахын тула али зэргээрээ оролдожо байхада, ажалаа орхёод ябалтай бэшэл! Үшөө тиихэдэ салин хүлһыемнай дээшэлүүлээ, Центнер һү һаабал, гурбан түхэриг абахаш. Т
гадуур һү һааһанайнгаа
тэрээн дээрээ үшөө 20
нэмэлтэ түлбэри. һаал
иигэжэ анхархадань, ажал
харюусаха хэрэгтэй болон
жэ нүхэр Жамсаранова хө

Ажалай түлөөһэ нэмэхэд
нер һүнэй өөрынь үн
ехэ болохогүйл. һайнаар а
ха хэрэгтэй. Нёдондо үне
риһөө дунда зэргээр 1420
грамм һүн һаагдаа. Центн
нэй өөрынь үнэ сэн тиихэд
19 түхэригтэ болоо. Мүнө
үнеэн бүриһөө 1900 кил
һү һаабалнай, һүнэй өөры
сэн яһалаханаар хя
байха гэжэ һаалишад һ
болоно. Мүн энэ колхоз
үнеэдэй байха шэнэ байра
дажа, ехэ һү һааха арга
доо.

Колхозой правлениин
эдэ хэмжээнүүдэй ашаар
оной 11 һарын туршада
ашаг шэмэ яһалаханаар дэ
Гүүртын һаалишад үнеэн б
1800 килограмм һү һаа
лэйнгээ түсэб 160 килогр
үлүүлээ һэн.

Минии гүүртэ дээрэ с
сасуу амжалта туйлагда
хэлэнэгүйб. Харин һаали
малшадай үнэн сэхээр а
ханлаһанай ашаар туй
Теэд үшөө юун дээрэһээ һү
ехээр дээшэлбэ гээшэб?
бидэ үнеэдтээ гидролизно
буйлуулагдаһан һолоомо
гүй бэлэйбди. Мүнөө тэжээл
цех сүүдхэлээ гидролизно
буйлуулагдаһан 2 тонно һ
гаргана. Энэмнай ехэл
тэжээл юм. Нэгэ тонно ги
но һолоомо 7 түхэригтэ б
Энэнь кукурузын силосһэ
дахин хямда. Энээнһээ
өөрынь үнэ сэн баһал хямда
но гээшэ. Үнеэдэй һайн
дуратайгаар эдидэг дээр
Владимир Пайдаков Дулга
баева хоёр һолоомоёо ги
аргаар ехэл шанаржуулхые
доно.

Үнеэн бүридэ билэ с
туршада 2 килограмм үбһ
килограмм силос, гидроли
гаар шанаржуулагдаһан 10
грамм һолоомо, 1 килогр
лёнко, 1 килограмм таряа
най зүйл, 20 литр бардаа
бди. Гадна һаамхай үнеэд
литр һүнэйнь түлөө 300
холимол тэжээл эдюулнэбд
гэ үгөөр хэлэхэдэ, үнеэн б
сүүдхэдөө тэжээлэй 11 е
хоол эдюулэгдэнэ.

Гүүртэ дээрэхи түрүү һ
шад тухай хөөрэмөөр. һаа
Бутыд Содномова манай
дээрэ ажаллаһаар үнинэй
эхэнэр мүнөө жэл аймаг
эгээн ехэ һү һаажа, «һаа
чемпион» гэһэн нэрэ зэргэ
төө. Арба нэгэ һарын т
тэрэ үнеэн бүриһөө дунда
2518 килограмм һү һааһа
на. һаалишад Б. Жамсаран
Намдакова, Б. Бадмажапова
бусад үнеэн бүриһөө 2000
килограмм һү һаанхай.

**Ажалдаа амжалта туйла
хадаа, манай гүүртын һаа
үбэлэй үедэ үнеэн бүриһөө
килограмм һү һаахаар ай
гаа бүхы һаалишадые у
Энэ хандалгые аймагай
ажахынуудай һаалишад
наар дэмжэбэ.**

З. ТЭЛ
бэшэжэ аб

БАГАХАН ХОТОНУУДТ

I

ХУБИСХАЛАЙ УРДА тээ Россида 800-гаад хото бии байһан. Ороной хүн зоной 16 процентнь тэндэ ажаһуудаг бэлэй.

Хаанта Россин хотонууд хайшаа һэм? Горькиин «Окуров хотохон» гэжэ повесть дотор нэгэ хүн нимэ сэгнэлтэ үгэнэ: «Росси гээшэмнай юуб даа? Энэмнай заха бүглүү газарта оршодог гүрэн ха юм. Юрэдөө түб газарнуудта оршодог гуша-дүшэн лэ хото байгаа һаа байха, харин заха бүглүү газартаа хэдэн мянган бишыхан хотонууд бии юм аабза!»

Зүб даа. Хаанта Россин заха бүглүү газарта нээрээшье олон хото оршодог байгаал даа. Жэшээлхэдэ, Окуров хадаа бүгэдэндэ мэдээжэ заахан хотодол адли өөрын нэгэ эгээлэйл боро юрьеэнэй байдал эрхилдэг һэн. Максим Горький ороной булан тохойдо оршодог Арзамас хотые хараад, тэрэ зандань зураглаһан юм.

Ородой агууехэ уран зохёолшо Максим Горький «...Заха бүглүү, барга харанхы газар нютаг» гэһэн Достоевскиин тодо хурса, жэхыдэһэ хүрэмэ хадхуу үгые туужынгаа һүлдэ тэмдэг болгон эхиндэнь дэмыдэ оруулаа бэшэ юм аал даа.

«Газаа талаһаань харахадашье, энэ заха бүглүү газарта оршодог хото үхээриин газар дээрэ табигдаһан хэрээһэнэй дүрсэтэй. Эхэнэрэй һүмэ хинил, үхээриин газар хэрээһэнэй голынь болоно... Хуушаржа хара боро үнгэтэй болошоһон түрмэ хэрээһэнэй зүүн дали, харин хэрээһэнэй баруун далинь—Бубновтон ноёдой набтагар бууса болоно. Тэдэнэй зэнхэгэр ехэ гэр һархиижа үмхиршэнхэй: гэрэйнь орой хууража, шонодо эдюулһэн мориной хабһан шэнгеэр оройнь армаг гэрдылдэнэ, гэрэйнь сонхо хабтагайгаар хадагданхай, забһараарнь харанхы нухэн лүнхынэ» гэжэ Горький бэшэһэн байдаг.

1917 ондо социалис революциин илаһанай һүүлээр, Совет ороной үйлэдбэриин хүгжэхэтэй хамта, шэнэ шэнэ промышленна районуудай байгуулагдаһанай эсэстэ 900 гаран хото городууд шэнээр һалбаран мандажа захалба. Россин баруунишье, зүүнишье, урдашье, хойтошье зүгүүдтэ шэнэ хотонууд урган мүндэлөө. СССР доторхи хото ба хүдөөгэй хүн зоной хубаарилга эрид шууд хубилаа. Мүнөө хото городуудта оронойнай хүн зоной гурбанай хоёр хуби ажаһууна.

Урдань Россин заха бүглүү газарта оршодог тэдэ хуушанай хотонуудай хуби заяан ямараар зохироо? Олонхидоо эдэ хотонууд танигдашагүй болотороо хубилжа, олониитын шэнэ байгуулалтын хүгжэхэтэй хамта экономическа, соёл болбосорол урган һалбаржа, шэнэ социалис хотонууд боложо тохороо.

II

РОССИН БАРУУН ХОЙТО ЗҮГТЭ Череповец гэдэг хуушанай хото оршодог. Тэрэ хотодо ородой элитэ ехэ уран зураагша Василий Верещагинай түрэһэн хадань лэ, XX зуун жэлэй эхин багта тус хото дурдагдадаг юм һэн. Залуу Верещагин үнгэрэгшэ зуун жэлэй хоёрдохи хахадта хотын захаһаа абан нэмжыдэг хүһан тужа соо гоё һайхан зурагаа зурадаг бэлэй. Алдарта уран зураашын нютагаархин тэрэ хүһан тужые тэрэ зангаарнь үлөөжэ шадаһан байгаа. Мүнөө тэрэ тужа хуушанай Череповец хотые түмэр үйлэдбэрилдэг заводые тойрон ургаһан хототой холбоно.

Революциин урда тээ Ч
вец хотодо үйлэдбэриин
гэжэ нэгэншье байгаагүй.
оройдоол 16 мянгаад зон
һуудаг һэн.

Совет засагай жэлнүүд
реповец хото үндыжэ, тэ
экономико, соёл культура
жэ захалба. Илангаяа тус
дайнай һүүлээр һалбаржа
лээ. Юуб гэхэдэ, ороной
үйлэдбэрилгын аһан томо
приятинуудай нэгэн болох
таллургическа заводой б
эхилээ ха юм. Мүнөө мет
гидахи үйлэдбэриин эгээ
хэмжээн тухай хөөрэхэ
али бэшэхэдээ, дэлхэйн а
хубиин экономистнууд зэ
Череповец хотые нэрлэдэ
шалтай. Иимэ ехэ амжалт
түлөө тус заводой бүлэг
мэргэшэд СССР-эй Гүрэнэй
да хүртэһэн байна.

Энэ завод жэл бүри үн
байдаг. Заводтоёо хамта Ч
вец хотошье ургадаг.
гэхэдэ, эндэхи ажалшад
гүй металлургитай хол

Грампластинкануудые бүтээдэг Апреловскэ завод хадаа манай орон доторхи хуушанай предприяти болоно. Эндэ 1910 ондо хаанта сан байхада, граммофонно пластинка түрүүшынхеэ гаргагдаа һэн. Мүнөө орон дотороо томохон предприяти байхаһаа гадна, Европоо суурхадаг. Жэлдээ 81,5 миллион грампластинкануудые гаргана. Энэ предприяти социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ, С-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй Дурасхаалта тугаар агдаа. Зурагууд дээрэ: (зүүн гарһаа) заводой центральна лабораторидо комсомолка Светлана Подлипалина В. И. Ленинэй үгэ эһэн пластинкануудые шалгажа байна. Хажуудахи зурагтань пластинкануудай хабтаһанууд.

ТАСС-ай фотохронико.

Соведүүдэй хүдэлмэри

ҮҮСХЭЛ ГАРГАҺАНАЙ АШААР

...лэнгын аймагай Ноёхоной сомой Соведэй депутадууд хүдэлэ шадамар бэрхээр, үүсхэлһайнаар эмхидхэжэ шадаһай ашаар яһала ехэ амжалта ... Тэдэнэр нютагайнгаа ажа..., соёл культурын, барилгын ...алнуудаар саг үргэлжэ һо...хожо, хараалһан хэмжээ ...лгануудаа саг соонь дүүргэ... оролдоно.

...олхознигууд таряанайнгаа га... жэл бүри үргэдхэнэ, баян ...са хуряана. Ойн баярай жэл... ноёхонойхид 312500 пүүд ...һо таряа хуряажа, гүрэндэ ...лдаха гурбан жэлэйнгээ түүлүүлэн дүүргэә. Холын гүүр... отаранууд дээрэ ажалладаг ...адта арба гаран шэнэ гэр ...ра баригдаа. Бүри һаяхан ...кам, һаруул больница ашаглал...а үгтөө.

...алшадай урагшатай һайн ажа... басангүй байхын аргагүй. ...лишад һү һааха, гүрэндэ ху...лаха нёдондо жэлэйнгээ түсэб ...ба һараар урид дүүргэә.

...омоной Соведэй олонхи депу...ууд ажахынгаа үйлэдбэри дээ...үдэлнэ. Эдэнэр ажалай арюун ...хан жэшээ харуулжа ябадаг.

Түрүү комбайнер Ф. Салимзяновые абаад үзэе. Ойн баярай жэлдэ 477 гектар газарһаа 7730 центнер ороохо сохижо, аймагай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Нүхэр Салимзянов жэлһээ жэлдэ эрхим һайн үрэ дүн туйладаг.

Мүн Модон-Захын һү һаалиин фермын коллектив мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлнэ. Ахалагша һаалишан, сомоной Соведэй депутат Дарима Батомункуевна Бадматарова фермээ хүтэлбэрилнэ. Партиин гэшүүн Д. Бадматарова дунда зэргээр нэгэ һарын туршада 300 гаран литр һү үнеэн бүриһөө һаажа, олоной магтаалда хүртөө.

Ягаад имэ амжалта туйланаб?—гэжэ һонирхоходо, ахалагша һаалишан Д. Б. Бадматарова иигэжэ харюусана:

— Манай һаалишад эбтэй, оролдосотойгоор ажалладаг юм. Амжалта туйлаха хэрэгтэмнай социалис мүрысөөн, зүбөөр һаалга, үнеэдые һайнаар харууһалга горитойгоор нүлөөлөө.

Мүн сомоной Соведэй депутат Жамбал Биликтуевич Санжиев хонин ажал дээрэ 12 жэлэй туршада хүдэлжэ ябанхай. Баяч дүй дүршэлтэй болоһон хонишон ерэхэ жэлдэ 100 хонин бүриһөө 95 хурьга түлжүүлхэ, 3,2 килограмм нооһо хайшалха уялга абаа. Шэнэ түл абахаар хүсэд бэлэн. Үшөө дулаан байхада хонидойнгоо харша хорёо заһабарилаа, һайса дулаалаа һэн. Үбэлжэлгын үедэ хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээл, дабһа, хужар бэлдэнхэй. Нажар, намарай үедэ эзэн ёһоор, шадамараар харууһалһанай ашаар хонидойнь тамир тэнхээ һайн.

Депутадууд, механизатор Молот Жамбалов, Тухэмэй түрүү һаалишан Ногоон-Дари Биликтуева, жолоошон комсомолец Борис Дулмаев болон бусад шэн габьяата ажалаараа нютаг голдо суурхадаг.

Хүдөө ажахын сагүргэлжын комиссиин үүсхэлээр һү һаалиин гүүртэнүүдтэ, хонишодой отарнуудта үбэлдөө социалис мүрысөө лажа эмхидхэхэ тухай халуун хөөрэлдөөн сесси дээрэ болоо. Тус комиссиин гэшүүд колхозой арадай хиналтын бүлэгтэй хамта таряа хуряалгын үедэ эрхим шанарай түлөө шангаар тэмсээ һэн. Мүн хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэгтэ бригаданuудай хэр бэлэдхэлтэй байһыень июль, август һарануудта шалгаа бэлэй. Шалгалтынгаа үрэ дүнгүүдые колхозой правлениин, парткомой хамтын зүблөөн дээрэ табиһан юм. Мүноошье комиссиин гэшүүд ниитын малай үбэлжэлгые хиналта доро абанхай.

Мүн соёлой ажаһуудалай комисси муу бэшээр хүдэлнэ. Энэ комиссиие дунда һургуулиин багша, депутат Вера Бадмаевна Очиртарова хүтэлбэрилдэг. Комиссиин гэшүүд һургуули, магазин, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэри шалгана. Колхозой отделени бүхэндэ депутадай бүлэгүүд байгуулагданхай. Тэдэниие аймагай Соведэй депутадууд толгойлдог. Эдэнэр ажахын, соёл культурын асуудалнуудаар саг үргэлжэ һонирхохын хажуугаар, һунгагшадай мэдүүлгэ болон гомдолнуудые удааруулангүй хаража үзөөд, зохихо тодорхой хэмжээнүүдые абхуулдаг байна.

Республикын хүдөөгэй, сомоной, посёлогой Соведүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ үнгэрһэн жэлэй гурбадахи кварталай дүнгөөр Ноёхоной сомоной Совет шалгаран гаража, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Улаан тугта хүртөө.

В. БУДАЖАПОВ.

Раиса Седунова Улаан-Үдын «Электромашина» заводой электромеханическа цехтэ хүдэлнэ. Ойн баярай жэлдэ даалгабаряа үлүүлэн дүүргэә. Тэрэ уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

МЭДЭЖЭЛ БАЙГААД...

Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын сельпогой Алташын адагай магазин руу үглөөнһөө хойшо хүн зон таһалданагүй. Эндэ хододоол имэ байдаг ха. Зуугаад үрхэтэ айлнуудые тус магазин хангажа байдаг. Хубсаһа хунар, эдеэ хоол наймаалдаг холимог магазин юм.

Магазин соо ороходо юумэнүүдынь гуримтай зохидоор табяатай, сэбэр арюуншье, һайнаар сахигдадаг хэбэртэй. Надежда Павловна Добосова арбан нэгэн жэлэй туршада магазиниие даагшаар хүдэлнэ. Дүй дүршэл ехэтэй, яһала бэрхэ наймаашан гэжэ үнинэй мэдээжэ болонхой юм. Жэл бүхэндэ абаһан уялгаяа болзор соонь нэрэтэй түрэтэйгоор дүүргэдэг байна. Октябрь, ноябрь һарануудайнгаа түсэбые нүхэр Добосова 110—115 процент хүрэтэр дүүргэә.

Эд бараа, эдеэ хоолоор Алташын адагайхид хэр зэргэ хангагдана гээшэб гэжэ һонирхогдобо.

Түсэб дүүргэгдэнэ, наймааншье һайн хүдэлнэ. Гэбэшье үшөөл дутуу дунда зүйлнүүд ушарна. Надежда Павловнатай хөөрэлдэхэдэ, юугээр дуталдажа байдаг тухайгаа тодо харюу үгэбэ.

— Эдихэ ууха юумэн үлүү гаратараа хүрэдэг. Тоһон, колбаса, саахар, сай, консервэ, мяхан гэхэ мэтэ хүнэй эдихэ шухала шухала эдеэ хоолоор таһалдадаггүйбди. Гэбэшье үбэлэй дулаан хубсаһаар ходо дуталданабди.

Жэшээлхэдэ, малшадай үбэлдөө үмдэхэ хүүртиг, валенка, хүбэнтэй үмдэн жэлэй турша соо тон үсөөн ерээ. Энээн дээрэһээ болоно, малшаднай дулаан хубсаһа хунар бэдэржэ аяар город ошоод, заримдаа һулаш бусаха баатай болоно.

Нэгэ хэды үбэлэй пальто ерэгшэ болоһон аад, наймаанда гараһаар дууһашоо. Тиихэдэ һургуулиин үхибүүдэй хубсаһан оройдоошье ерэдэггүй.

Ооһэдоо дулаан хүбэнтэй үмдэ, хүүртиг оёжо үмдэхэ гэжэ оролдоошье һаань, нэгэн гээ һаа, хүбэниинь үгы, үгы гэбэл бүдынь дууһашаһан байдаг.

Эдэ бүгэдэ тухай Буркоопсоюз, Мухар-Шэбэрэй аймагай райпотребсоюз мэдэнэгүй бэшэ, мэдэжэл байгаа ёһотой. Тиигэбэшье тон халирхайгаар хандадагынь гайхалтай.

Зоной эрилтые хангахын түлөө саашадаа анхаралаа хандуулха аабза гэжэ найдагдана.

Б. НАМДЫКОВ.

ОЛОҺОН ЕХЭ ХУБИЛАЛТА

...ха юм. Тугаар дурдаһан ...тужын саада тээ олон ...жэрэгэр гэрнүүдтэй мү...ын шэнэ хото урган мүн... Эндэ 165 мянган хүн зон ...удаг. Тэдэнэй ажаллаха, ...эрдэм номдо һураха ха...ты эрхэ байдал хангагдан...ргуули, институдууд, соё...лон, театрнууд, ресторан, ...уд, стадион, талмайнууд, ...риин автобус, трамвай...уу бии.

... хуушанай, тэрэ мүр...гай байдалаар шэнэдхэг... Череповец энэ шэнэ хо...хань болонхой.

III

...Ц ХОТО ДЭЭРЭ дурдагдаа...за Череповец хотоһоо мянган ...оло байдаг юм. Нютагай ...шэнжэлэгшэдэй бэталһанай ... Елец хото Москваһаа нэгэ ... аха юм. Энэ хото Рос...ра хүрьһэтэ газарай тэг ...оршодог. Тиимэһээ тус хо...нһаа хойшо Окуров гэдэг ...хотоһоо һураггүй хүндэтэй, һайн хуби заяатай байгаа. Елец хото ороохо таряа наймаалдаг үүргэтэй һэн. Тиимэһээ ороохо таряа хари гүрэн гаргаха түб хото болоһон. XIX зуун жэлэй хоёрдохи хахадта эндэ түмэр харгы баригдажа, Елец хотые Росси Балтиин далайн эрьедэхи портнуудтай холбоһон түүхэтэй.

Үнгэрэгшэ зуун жэлэй һүүл багта Елец хотодо өөрын хүдэлмэришэн анги—талха татагшад, түмэр замшад, тамхинай фабрикынхид бии болоо һэн. Тиихэ үеэр тус хотодо гушаад мянган хүн ажаһуудаг байгаа. Елец хотодо элдэб олон алаабхи, һүмэ хиидүүд бии байһан. Теэд ажабайдалые купец, ород ламанар албадан, гартаа бариад байһан юм. Тиимэһээ үнэнтэ ёһоороо хотошье һаа, ажабайдалай талаар боро юрьеэнэйл эрхэ байдалтай бэлэй. Хубисхалай, граждан дайнай жэлнүүдтэ Елец хотын хүдэлмэришэн анги өөрынгөө хүсые мэдүүлбэ. Тэдэнэр большевигүүдэй түшэг тулгуури болоо һэн. 1918 ондо бүхы тээрмэ, механическа, арһанай, цементын заводуудые, тамхинай фабрикые хүдэлмэришэд гартаа абажа, эзэмдэжэ эхилбэ. Елец хотын хүдэлмэришэдэй хубисхалта ёһо заншалые Совет засагай түрүүшын жэлнүүдтэ Владимир Ильич Ленин үндэрөөр сэгнэһэн юм.

Тэрэ гэһээр 50 жэл үнгэрөө. Елец хотодо Совет засаг тогтоохын түлөө тэмсэһэн олон хүнүүд мүнөө амиды мэндэ. Тэдэнэй нюдэн дээрэ түрэл хотонь урган хүгжөө, шэнэ фабрика, заводууд байгуулагдаа. Эндэ медицинын түхеэрэлгэ гаргадаг, гидравлическа аппаратура үйлэдбэрилдэг предприятинууд бии. Европодохи аһан томо саахарай завод Елец хотодо баригдаа.

Мүноо үеын шэнэ хотын 100 мянган хүн зоной гуша гаран мянганиинь үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилнэ. Эндэ багшанарай институт, янза бүриин мэргэжэлтэдые бэлдэдэг техникум, училищи, һургуулинууд бии. Совет засагай жэлнүүдтэ өөрын интеллигенциие хүмүүжүүлээ. Эрдэмтэд, багшанар, врачнууд, инженер болон экономистнууд олон. Эндэ техническэ, экономическа, түүхын ба хэлэ бэшэгэй табяад доктор, кандидадууд ажаллана.

Елец хото шэнэ түхэлэй олон дабхар байшан гэрнүүдтэй, урган уужам үйлсэ гудамжануудтай гоё хото болонхой.

IV

XVI ЗУУН ЖЭЛЭЙ үеэр урда зүгэй дээрмэшэ хүршэнэрһөө газар дайдаяа абарха хэрэм болгожо бариһан хуушанай Ливнэ хото Елецһээ балай холо бэшэ юм.

Ливнэ аянай харгыһаа холо, хажуу тээ оршодог һэн. Хубисхалай урда тээ нютагай баян Адамовай мэдэлэй тээрмэ энэ хотын эгээн ехэ промышленна предприяти нэрэтэй байгаа. Тээрмэдэ 30—35 хүн лэ хүдэлмэрилэгшэ һэн. Тэрэнһээ гадна, 4—5 жэжэхэн үйлэдбэриин газар байһан, арбаад хүн тэндэнь хүдэлдэг бэлэй. Ливнэдэ эрэгтэйшүүлэй, эмэгтэйшүүлэй гимнази, реальна училищи, санаартанай семинари бии байһан. Теэд эдэ һуралсалай газарнуудта баяшуулай, санаартанай үхибүүд лэ һурадаг бэлэй. Жнирэй зон һургуули һудар тухай шэбшэхэшье аргагүй, үгытэй ядуу байдалтай байгаа һааб даа.

Тэрэ сагһаа хойшо 50 жэл үнгэрөө. Мүнөө Ливнэ ямар болооб?

Энэ хото үйлэдбэриеэ, соёл гэгээрэлээ хүгжөөнхэй. Ливнын областной театр өөрынгөө бүтээлые Кремлиин театрай сценэ дээрэ һаяхан амжалтатайгаар харуулаа.

42 мянган хүн зоной 19 мянганиинь үйлэдбэриин газарта, түмэр зам дээрэ, барилгада хүдэлмэрилнэ. Эдэмнай эрхим түрүү мэргэжэлтэд, машина, прибор бүтээн гаргадаг хүнүүд, түмэр замшад, эдеэ хоол үйлэдбэрилдэг зон юм.

Ливнэ хотын хүдэлмэришэдэй бүтээһэн продукциие дэлхэйн 60 гүрэн абажа байдаг.

Эндэхи аэропортһоо самолёдууд дэгдэжэ, Москва, мүн Советскэ Союзай олон тоото областьнуудай түбүүд, республикануудай ниислэл хотонуудта ниидэн ошодог.

V

РОССИН УРДЫН ЗАХА бүглүү газарта оршодог хотонуудай хуби заяантай танилсахадаа, А. П. Чеховэй «Ваня нагса» гэжэ зүжэг соо харуулагдаһан, тосхоной врач Астровай хаанта Россин заха бүглүү газарта ажаһуухада ямар ахир мууб даа гэжэ хэлэһэн үгэ эзэлүүдгүй һанаандам ородог. «Хэрбээ эндэ завод, фабрика, һургуулинуудай байдаг гээшэ һаа, хүн зон хэды энхэ элүүр бэетэй, баян бүдүүн байдалтай, эрдэм бэлиг ехэтэй байха байгааб. Теэд тиимэ юумэ эндэ үгы бшуу даа! Манай шэнэ нютагта мүнөохил намаг налхи, боргооһо батаганаан, тэрэл шабар шалбааг харгы, үгытэй ядуу байдал, халуун халдабарита үбшэн, гал түймэр эзэрхэнэ...»— гэжэ Астров халаглаһан байдаг.

Зүб даа, Антон Чехов Максим Горький хоёр Россин гүрэнэй заха бүглүү газарта оршодог хото городуудай байдалые хэды уран хурсаар, тодо мэргэнээр харуулааб. Совет засаг бүхы орочойнгоо ажабайдалые шэнэдхэжэ, экономическа, политическэ, байдал һуудалай, соёл болбосоролой талаар хэмжээлэшэгүй хүгжэлтэ хангажа, эртэ урдын заха газарта оршодог хотонуудай хуби заяае ямар шадамар бэрхээр һайн тээшэнь хубилгааб!

Яков УШЕРЕНКО,
АПН-эй тусхай корр.

Буряад хэлэнэй хүгжэлтын асуудалнууд тушаа

ХЭЛЭНЭЙ БАЯЖАЛГА ЁҺО ГУРИМТАЙ

Илангаяа Октябриин социалис революциин илаһанай һүүлээр Совет гүрэнэймнай яһатан бүхэнэй хэлэн, тэрэ тоодо буряад хэлэн нилээд ехэ үүргэ дүүргэдэг болонхой гээшэ ааб даа. Урданьбуряадууд түрэл хэлэн дээрээ гансал хөөрэлдэдэг байһан һаа, мүнөө уран зохёол бэшэдэг, эрдэм шудалдаг, ажал ябуулгадаа хэрэглэдэг болоо. Һүүлэй үедэ буряад литературна хэлэн урагшатай хүгжэжэ байнхай. Тэрэниие мүнөө үедэ «Буряад үнэн» газетын хуудаһан дээрэ боложо байһан хөөрэлдөөнүүд гэршэлнэ.

Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Д. Д. Доржиев статья соогоо буряад хэлэндэ шэнэ үтэнүүд залгалтануудай, хоёролжон үгэнүүдэй ба абтаһан үгэнүүдэй хүсөөр бии болоно гэжэ зүб ажаглалта хэнэ. Залгалтануудай хүсөөр хайшан гэжэ шэнэ үгэнүүдэй бии болодог тухай К. М. Черемисовэй «Бурят-Монгол-Ород хэлэнэй словарь» (1951 он) дотор эли тодоор харуулагдаһан байдаг. Гадна абтаһан үгэнүүдые хэрэглэхэ талаар мүн лэ ехэ арсалдаата зүйлнүүд үгы гэжэ хэлэмээр. Эдэ бүгэдэ тухай, мүн буряад хэлэнэй фонетикэ, морфологи, синтаксис гэхэ мэтэ зүйлнүүдээр эрдэмтэд Д. Д. Амоголоновой «Мүнөөнэй буряад хэлэн», Г. Д. Санжеевэй ба Т. А. Бертагаевай «Буряад хэлэнэй грамматика», К. М. Черемисовэй, Ц. Б. Цыдендамбаевай словарьнууд болон бусад нүхэдэй хүдэлмэринүүд дотор нилээд ехэ ажаглалта, шэнжэлэлгэ хэгдэһэн, арсалдаан ехэ болохоёо болиһон гээшэ. Зүгөөр хоёролжон үгэнүүдэй хүсөөр шэнэ үгын бии болохо тухай нэгэшье эрдэмтэн тиимэ ехэ шэнжэлэлгэ хээгүй, тиимэ дээрэһээнь лэ хэлэ шэнжэлэгшэдэй дунда арсалдаанууд болохоёо һанадаг шэнги агша.

Минии һанахада, буряад хэлэндэ хоёролжон үгэнүүд айхабтар ехэ үүргэ дүүргэдэг байна. Илангаяа тэдэ юумэнэй юрэнхы шэнжые харуулан хэлэхэдэ туһатай байдаг. Жэшээнь, «хура», бороо» гэжэ хэлэхэдээ бидэ мүнөө үедэ бороогой орожо байһые ойлгонобди. Харин «хура бороон» гээд хэлэхэдээ һуужа, удаан ороһон бороо гэжэ ойлгонобди. «Зоохэй», «үрмэн» гэжэ үгэнүүдэй юу хэлэһэниинь эли. Харин «үрмэ-зоохэй» гэхэдээ бидэ сагаан эдеэн тухай хэлэнэ ... Имэ жэшээнүүд буряад хэлэндэ угаа олон. Бүридхэһэн удхатай хоёролжон үгэнүүд буряад хэлэнэй словарна бүридэлэй таһаршагүй нэгэ хубинь болоно.

Тиимэһээ хоёролжон үгэнүүдые үсөөнөөр хэрэглэхэ гү, али усадхаха гэһэн дурадхалнууд буруу. **«һайн хүн»** гэнэбди. **«һай һайниинь** бэедээ шэнгээһэн» гэнэбди. Эдэ хоёр мэдүүлэл хоёролжон үгын хүсөөр тон ондоо удхатай болошоно бэшэ гү? Хэлэнэймнайш баялиг, арга боломжонь ехэ болоно бэшэ гү? Зүгөөр имэ хоёролжон үгэнүүд элдэб янза байдаг. Тэдэнэй зариманиинь тэмдэглэһэн удхаяа хүсэд гаргажа ширадагтүй, зариманиинь эли тодоор харуулдаг. Тиимэһээнь яряанай хэлэн литературна хэлэн хоёрой хүгжэлтын дүримые зүбөөр тодорхойлхо шухала. Энэ хадаа эрдэмтэдэй хэрэг ааб даа. Ямар хоёролжон үгые хэдылэ, яагаад хэрэглэхэб гэһэн дүримые шэнжэлэн бэелүүлхэ гээшэ мүнөө үеын хэлэ бэшэгэй эрдэмтэдэй тон шухала зорилго гэжэ һананаб.

Гэхэтэй хамта сложно үгэнүүд тушаа мүн лэ элдэб һанамжанууд дурсагдадаг. Жэшээнь. ород хэлэндэ хэрэглэгдэдэг **«водовоз»** гэжэ үгэ хэлэнэйнгээ словарна бүридэлдэ бүхөөр оронхой. Тэрээндэ адли **«радио-дамжуулга»**, **«электро-хюрөө»** гэхэ мэтэ үгэнүүд буряад хэлэндэ жэл ерэхэ бүри олон болоно. Имэшүүгээр бии болоһон үгын шэнэ бүридэлнүүдые зүбөөр хэрэглэжэ, буряад хэлэеэ баян болгохо шухала гэжэ һанагдана.

Зарим газарта **«простудидлаад», «обёдлоод», «дружидлэнэбди»** гэжэ байгаад хөөрэлдэдэг. Иигэжэ ород үгэнүүдтэ буряад залгалтануудые нэмэжэ байгаад бүдүүлигээр хөөрэлдэдэг ёһые усадхаха шухала. Элэ үгэнүүдэй орондо хэрэглэмээр зохид үгэнүүд буряад хэлэндэ бии ха юм. Юун дээрэһээ имэ ушар үзэгдэнэб гэхэдэ, тиигэжэ хэлэдэг хүнүүд түрэл хэлэеэ һайн мэдэнэгүй. Энэмнай өөрынгөөшье, мүн бусадшье арадуудай хэлэнүүдые хүндэлөөгүй ябадал болохоһоо гадна, тэдэ хүнүүдэй үшөө культурна бэшые харуулна гэжэ тэмдэглэхэ ушартайбди.

Урда хэлэһэн хэдэн хүнүүд терминологическа комиссиин хүдэлмэриие һэргээхэ тухай һанамжална. Энэ тон зүб. Тус комиссиин сагүргэлжэ хүдэлжэ байдаг болоогүйдэ, дээрэ дурсагдагшада адляар, хэлэн гээшые эбдэхэ, үгэнүүдые буруу хэрэглэхэ ушарнууд үргэлжэлжэл байха. Жэлһээ жэлдэ уласхоорондын байдалда, эрдэм наукада боложо байһан хубилалтанууд шэнэ үгэнүүдые асаржал байдаг. Тэдэниие сагсоонь зүбөөр хэрэглэдэг болоогүй һаа, хэлэнэйнгээ хүгжэлтые аалидуулнабди гэжэ мэдэрхэ ушартай болоно гээшэлди.

Зарим нүхэд **«слесарь»**, **«кузнец»** гэжэ ород үгые **«түмэршэн»** гэжэ буряад үгөөр һэлгэдэг. Энэ буруу ха юм. Жэшээнь. **«слесарь»** гэжэ үгэһөө **«слесарная»** гэжэ шэнэ үгын бии болоходо, тэрэнииень дахуулжа. **«түмэршын гэр»** гэхэ болоно гүбди? Үгышье һаа, **«кефир»** гэжэ үгые **«тараг»** гэдэг ушар бии. Теэд кефирнай тараг бэшэ ха юм. Харин **«кумыс»** гэжэ үгые **«сэгээ»**, **«простокваша»** гэжэ үгые **«зөөдэмэг»** гээд хэлэхэдэ болоно. Гадна **«Дед Мороз»** гэжэ үгые **«Хүйтэн үбгэн»** гээд хэлэхэдэ болохо гэһэн һанамжанууд гараа. Энэмнай тон буруу. Буряад **«хүйтэн»** гэжэ үгэ ород **«холодный»** гэһэн үгые хэлэнэ ха юм. **«Холодный»** гэжэ үгэмнай **«Мороз»** бэшэ бшуу.

Имэшүү хүдхалганууд терминологическа комиссиин сагүргэлжэ хүдэлдэг болоогүйдэ үргэлжэлжэл байха. Энэ комисси мүн литературна хэлэн ба нютаг нютагуудай хэлэн хоёрые гуримшуулха зэргэтэй. Энээн тушаа нүхэр Д. Д. Доржиев тон зүб бэшэнэ. Түүхэндэ хэрэглэгдэдэг нэгэ үгэ ондоо нютагта тон ондоо юумэн тухай хэлэһэн байдаг. Уран зохёолшод нютагай хэлые зүбөөр хэрэглэхэдээ. (геройнуудайнгаа хэлэндэ) тэрэ газарай байдал, зонойнь аяг зан зохидоор гаргадаг юм. Зүгөөр тэдэ үгэнүүд авторай хэлэн соо хэрэглэгдэхэдээ литературна хэлые бузарлана. Тиимэһээнь имагтал литературна хэлэндэ хэрэглэгдэдэг үгэнүүдэй словарь гаргаа һаа зохисотой. Тиимэ словарь хүн зонойшье, уран зохёолшодойшье литературна хэлэеэ хэрэглэхэдэ туһатай байха һэн.

А. МИТРОШКИНА,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

Эрхүү хото.

«Прелюдия» гэдэг хүгжэмэй электронно шэнэ инструмент бүтээгдэжэ байна. Тэрэниие Латвиин ССР-эй Нютагай промышленностиин министерствын бүлэг конструкторнууд удаан сагсоо хүдэлжэ зохёоһон байгаа. Энээнтэй хамта конструкторнууд «Перле» гэдэг электрогармониум зохёон гаргаба. 1968 ондо эдэ шэнэ инструментнүүд Рнгэ городой фабрикада олоороо бүтээн гаргагдаха. Зураг дээрэ: главна конструктор Карл Грундштэйн «Прелюдия» гэдэг электронно инструментээр наадажа байна.

АПН-эй фото.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ

ҮШӨӨ ДАХИН ҺАНУУЛНАБДИ

Хори тосхондомнай шэнэ барилгын улам дэлгэржэ байһанда урматайбди. Тээсгэн «Наран» гэжэ кинотеатр хүдэлжэ эхилээ. Хоёр дабхар универмаг һаяар үүдээ сэлихэнь. Соёлой ордон баригдажа захалаа.

Үбшэнтэниие аргалха бүхэли городок Хориин баруун бэедэ боложо, тэндэ эмшэлүүлэгшэд түб газарайхиһаа өөрэгүй һайн байдалда хэбтэдэг болоо. Энэ ехэ һайн. Гэхын хажуугаар мэргэжэлтэй врачнууд дуталдажа, түбхинэһэн байра байдал үшөө хүсэд хэрэглэгдэнэгүй.

Аймагнай нюдэнэй врачгүйдэһөөр үнихэнэй. Энэ мэргэжэлтэдэ хэрэгтэй болоһон хүн Хэжэнгэ гү, али Улаан-Үдэ ошохо баатай болоно. Тиихэдэ баһа шүдэнэй кабинет байхагүй. Шүдэеэ үбдэһэн хүн, хүгшэржэ, шүдэ хүүлхэеэ һанаһан зон илангаяа ехэ хашалан үзэдэг. Шүдэ табюулха гэжэ Улаан-Үдэ ошоходоо хүн хэдэн хоногоор ябана. Халтад гэбэл дэмы сагаа гээгээд, хэрэгээ бүтээнгүй бусадагшье ушар бии.

Манда врачнуудай дуталдадаг тушаа энэнһээ урдашье дээшэнь захигдаһан, бэшэгдэһэн байха.

Уужам гоё, медицинын һүүлшын техникэ түхеэрэлгээр хангагдаһан Хориин больницада нюдэнэй ба шүдэнэй врачнуудые эльгээхын түлөө Элүүрые хамгаалгын республикымнай министерство анхаралаа ёһотоор хандуулаг лэ гэжэ дахин һануулан хэлэлтэйл.

Ц. ТОКТОХОЕВ,
пенсионер.

Хори тосхон.

ШЭНЭ КИНО

ХҮНДЭТЭЙЛ ДАА ТҮРЭЛ ГЭРНАЙ!

Москва, Москва! Огсом солгёон энэ үгэ соо
Ородой зүрхэндэ олон юумэн ниилээ...

М. ЛЕРМОНТОВ

ЭНЭ КИНОФИЛЬМЫЕ һанаа амараар хаража һууха хүн олдохогүй гэжэ һанагдана. Урдамнай хорин зургаан жэлэй урда тээ болоһон ажабайдалай, тэмсэлэй, баатаршалгын хуудаһанууд үнгэрнэ. Кинохроникын документальна хуудаһанууд... Эдэнэй заримайнинь экранда түрүүшынхеэ гаргагданхай.

Эхэ ороноо, түрэл Москвагаа харата дайсадһаа хамгаалхаяа түб хотын ажалшад үбгэ залуугүй бодоно. Харата дайсадһаа үһөөгөө абаха арадай отрядуудта һайн дураараа бэшэлгэн... Буурал сагаан һахалтай үбгэд, ангиин тэмсэлэй дулаан соогуур гараһан хуушанай хүдэлмэришэд, үшөө эдир наһатайхан басагад дайшалхы жагсаалда ябана. Зал соо һуугшад экраниие амяа даран-даран шэртэнэд. Хэн нэгэн сохом эхэ эсэгэеэ, түрэл түтимөөшье танижа болохо аалам? Москвагай нэгэ басаган түрэһэн эсэгэеэ таняа гэһэн мэдээсэл газетэдэ ябаа һэн. Генерал-майор П. Д. Гудзь өөрынгөө танкые таняа. Душэн хоёр оной үбэл танкнууд Москва дээгүүр фронтдо ошоно. Тиихэдэ лейтенант П. Д. Гудзиин танк Пушкинай хүшөөгэй хажуугаар гараһан байгаа...

«Хэрбээ түрэл гэршни хүндэтэй һаа» гэжэ уран һайханай-документальна кинокартина совет арадай фашис Германитай тэмсэһэн түүхын түрүүшын хуудаһануудтай танилсуулна.

1941 оной Майн нэгэн. Улаан талмай, Мавзолей... Трибуна дээрэ парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд, улаан сэрэгэй элитэ ехэ ажал ябуулагшад зогсоно. Оборонын Арадай Комиссар маршал Тимошенко парадта жагсаһан сэрэгшэдые һайндэрөөр амаршалаад, харин гүрэнэй айлшадые—сэрэгэй атташенүүдэй түлөөлэгшэдые хуушанай ёһо заншалаар мэндэшэлнэ. Удаань Германиин сэрэгэй атташе подполковник Креббсдэ хүрэжэ ерэнэ. Тимошенко гараа һарбайна... Энэ кадр огсом зуура зогсоогдошоно. Диктор «немец» гэжэ гүнзэгы удхатайгаар хэлэнэ. Тиихэдэ сэрэгэй атташе Креббс манай зэбсэгтэ хүсэнүүдые, тачанкануудые... господин Креббс оронойнгоо удангүй СССР-тэ харата муухайгаар добтолон орохые мэдэжэ байгаа ха юм. Харин 1941 оной майн нэгэнэй үглөөгүүр господин сэрэгэй атташе фашизмын бута сохюулхые тухайлаа һэн гү? Үгы ааб даа. Тэрэнэй мэхэтэйгээр миһэрһэн нюур шарайе, үнэгэн абариие харан адаглыт. Теэд нүгэлөө нюдэндөө хараа гэһэншүү, генерал болоһон Креббс Гитлерэй геништабай һүүлшын начальник байһанаа һаяа бэлэй.

...Дайсанай булад хуягта сэрэг урагшаа үһанай үертэл урдана. Гараһан, гаталһан газартань үхэл тахал, үнэһэн бурма... Кинооператорнууд совет сэрэгшэдэй түрүүшын үдэрнүүдэй баатаршалгые кинолентэдэ буулгажа шадаһан байна. Тэрьедэжэ гүйһэн хүнүүд үгы: совет сэрэгшэд һүүлшын патрон, һүүлшын хүн хүрэтэрөө тулалдадаг байгаа.

Дайн байлдаан үдэр бүри түрэл Москвадамнай дүтэлнэ. Фронтын ара талада Киев, Минск, түб хотымнай халхалалта болоһон баатарлиг хото—Смоленск үлэнэ. Гитлер Москвае газарай нюруунһаа аршан хаяжа үгы хэхэ гэһэн түсэб табина: «Ородой түб байһан газарта нэгэшье хүниие үлөөхэгүй—дууһан хюдаха, хотын үлэгдэлые үһанай оёорто оруулха...». Ямар бузар муухай түсэб гээшэб!

Гитлер совет арадай һайндэрые—Ноябриин долоониие Москвада угтаха гэһэн захиралта үгэбэ. Фронт Москвада бүри дүтэлнэ. Совет арадта ямар хэсүү үе саг тохёолдооб! Ленинградска шоссе, Варшавска шоссе... Харгын бахана да «Москва хүрэтэр 27 километр» гэһэн тэмдэг харанабди. 27 модон... Эдэ хэсүү үдэрнүүдтэ совет арад зон түүхэдэ үзэгдөөгүй харгдаагүй баатаршалга гаргаа юм. «Урдамнай дайсан, хойномнай—Москва, сухариха газар байхагүй!» Комиссар Клочковой захиралта зэдэлнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ Москвагай үйлсэнүүдээр Сибириин сэрэгшэд фронт тээшэ дабшанад. Энэ хэсүү үе сагта нэгэ сүүдхэдэшье, час соошье дайсаниие тогтооходо гээшэ ехэ удхатай байгаа.

«Хэрбээ түрэл гэршни хүндэтэй һаа» гэһэн уран һайханай-документальна кинофильмын сценариие Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ дайшалхы корреспондентнүүд ябаһан Константин Симонов Евгений Воробьев хоёр бэшээ. Кинофильмын режиссер запасай лейтенант Василий Ордынский дайнай түрүүшын үдэрһөө эхилээд байлдаануud соогуур ябажа, Берлин хүрэһэн юм. Кинокартинын оператор Владимир Николаев дайнай үедэ артиллерийскэ полкын командирай орлогшо ябаһан.

Тус кинофильмын хүмүүжүүлхы удха тон ехэ. Кинокартина харагшад дайнай үнэн түүхын хуудаһануудые ирана...

К. ИЛЬИН.

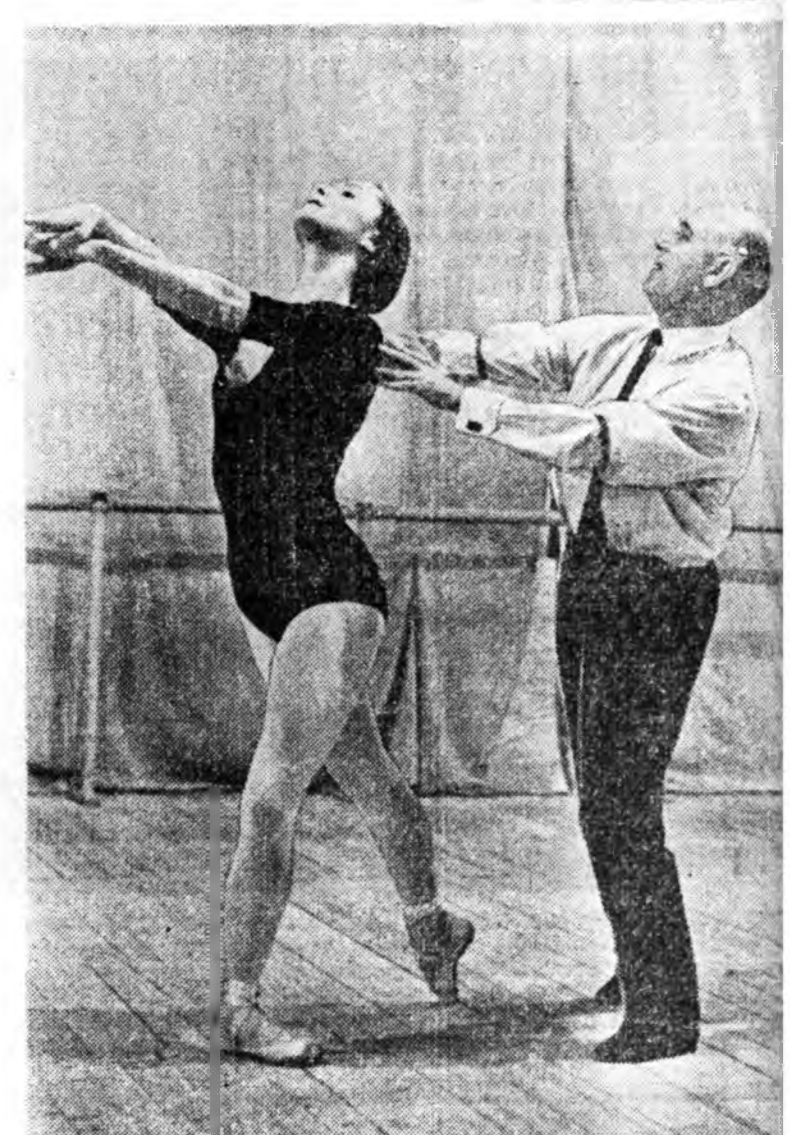

СССР-эй Ехэ театрай коллектив М. Р. Раухвергер «Снежная королева» гэдэг оперо-балет табихаяа бэлэдхэж байна. Тэрээндэ РСФСР-эй арадай артист А. Мессерер хат рыень найруулан табина. Саһата хатан хаанай партиие Еле Рябинкина бүридхэнэ. Зураг дээрэ: Асаф Мессерер саһа хатан хаанай партида наадахыень Елена Рябинкинада заа байна.

АПН-эй фото.

СЭСЭГХЭНЭЙ НАЙРУУЛГА

һургуулиин булан

Сэсэг һургуулиһаа ерэн сасуу гараа угаажа, эдеэлхэеэ түхеэрбэгүй, харин гэрэйнгээ даабари хэдэг столдо һуушаба. Юушьеб ехэ шэбшэһэн, бодоһон шэнги.

— Сэсэг, яагаабши? — гэжэ түөдэйнь гайхаһандаа асууба.

— Таабай тухайгаа һанаата болоноб,—гэжэ аша басаганиинь һанагдаагүй юумэ хэлэбэ.—Манай таабай колхоз байгуулалсаһан юм гэдэг һэн гүт даа?

Түөдэй гэнтэ Сэсэгэйнгээ үбгэн эсэгэ тухайгаа гэнтэ асуухада сошон:

— Тиимэ, тиимэ. Таабайшни нютагтаа түрүүшын коммуна, һүүлээрнь колхоз байгуулһан юм. Коммуна, колхоз тогтоохо гээшэни тэрэ үедэ гайтайл хэрэг һэн, хүн зомнай барга, юумэ түргөөр ойлгожо үгэдэггүй бэрхэл һэн. Зүблэлтэ засагташни дурагүйшүүл баһа олон байгаа,—гээд түөдэй тэрэ үе саг тухайгаа һанажа эхилбэ.—Нэгэтэ таабайшни үүр сайха багта самсагүй ерэбэ гээшэ. Би сошоһондоо дайсад добтолоо гэжэ һанаад бархиран алдабаб. Тиихэдэм таабайшни: «юун гэһэн бэлэн дуһал гээшэб. Таряанаймни полидо нимэ бэлээр тэнгэриһээ дуһалдаг һаань, колхозни түргэн баяжаха һэн ха даа!—гээд энеэшэбэ. Һүүлдэ ойлгоходом таабайш Сэдэн үбгэжөөлэй үмдэхэ самса үгыт гэжэ бархирхадань, өөрынхеэ тайлажа үгэһэн байгаа. Тэрэ үедэшни юрэдөө элдэбын ушарнууд али олон болодог һэн...

Сэсэг эдэ бүгэдые шагнан байтараа, мүнөөдэр гэнтэ нимэ ехээр бодолгото болоһон шалтагаа хэлэбэ:

— «Энэ дэлхэйдэ юунэй түлөө ажаһуунаш?» гэһэн найруулга бэшэхэ гэһэн даабари абаабди. Түөдэй, би юунэй түлөө ажаһуунабиб?—гэжэ асуугаадхиба.

— Юун юунэй түлөө?—гээд түөдэйнь Сэсэгэйнгээ асуудалда гайхана.—Юунэй түлөө теэд үбгэ эсэгэшни ажаһуугаа һэм? Юунэй түлөө шиниин эсэгэ энэ дэлхэйдэ ажаһуугаа һэм?—гэбэ.

— Минии үбгэ эсэгэ, танай хэлэгшээр, манай энэ һайхан байдалай түлөө тэмсэһэн байна,—гэжэ Сэсэгэй үрдеэгүй байтар, түөдэйнь тодожо абан:—Ленин багшамнай юунэй түлөө ажаһуугааб, юунэй түлөө ами наһаяа хайрлангүй тэмсээб?—гэнэ.

Сэсэг галтай харахан нюдэдөө ехэ болгон:—Ленин багша манай энэ жаргалта сагай, һаруул сэнгэлиг байдалай түлөө тэмсээ...

— Энэ шинии жаргалай түлөө... Нимэ гоё һургуулида һурахыншни түлөө... Һайн бэрхэ хүн болохыншни түлөө тэмсээ бшуу. Ши тиихэдэ һайн бэрхэ хүн болохо ёһотойш,—гэжэ түөдэйнь һанаһанаа хэлэбэ.

Хододоол һайн һайхан хэрэгүүдые хэжэ ябаха хүн болохо ёһотойш гэжэ Сэсэгэй түөдэй зүб хэлэнэ. Совет хүн гээшэмнай сэдьхэлээр нарин, бодол хэлэндээ арюун, ажал хүдэлмэридөө бэрхэ байха ёһотой.

— Ажалай баатарнуудые абаад үзэлши! Манай нютагта хэды олон Социалис Ажалай Геройнууд бии гээшэб! Нёдондохоно ши Баргажанай аймагта амаржа байхадаа юу хараа̂б гээ бэлэйш?—гээд түөдэйнь үргэлжэлүүлбэ.

— Түөдэй,—гээд Сэсэг нэгэ үе абяагүй байһанай һүүлээр,—аа-а, Батамүнхэ аха тухай хэлэнэ гүт?—гээд саашань—Гаарга голой үерлөөд байбашье, тэндэхи совхоз малаа энэ үһанай баруун бэедэ гаргаха ёһотой байгаа. Батамүнхэ аха мориноһоо эмээл абажа хаяад, зайдаар үһа уруу малаа туун ороо һэн. Эрьедэ байһан зариман Батамүнхые: «юунэй гэжэ энэ үһа руу оробо гээшэб. Үерэй татахые хүлеэхэ аргагүй байгаа юм гү?—гэлдээшье. Теэд совхозой мал үерэй татахые хүлеэхэ аргагүй һэн. Бэлшээри хэрэгтэй, һү һааляа нэмэхэ ёһотой байгаа...

— Батамүнхэ ахашни тиихэдээ юунэй түлөө тэмсээ гээшэб?—гээд түөдэй Сэсэгэйнгээ бодолые улам элирүүлэн асууна.

— Хэрэгэйнгээ түлөө, совхозойнгоо ажалай түлөө... — гэжэ аша басаган түргэхэн харюусаба. Тиигээд бүри хүхюутэй болоһон Сэсэг, — Алексей Максимович Горькиин ажабайдалаймнай алишье талада баатаршалгын зүйлнүүд ходо олон байдаг юм гэжэ бэшээ һэмнай!—тэбэ. Тиигээд дэлхэй дээрэ ажаһууха гээшэ—ажал хэрэг хэхэ, тэмсэхэ, газар дайдаяа муу муухай юумэнһээ сэбэрлэхэ гэһэн удхатай юм байна.—гэжэ тэрэ өөртөө шэбшэбэ.

«...Юунэй түлөө ши энэ дэлхэйдэ ажаһуунабши?—гэһэн найруулгаяа Сэсэг үбгэн эсэгынгээ болон бусад баатарнуудай намтарай жэшээ дээрэһээ бэшээ бэлэй.

С. АНГАБАЕВ.

НЭГЭДЭХИ ҺУУРИДА

Үнгэрэгшэ зунай сессиин үедэ шалгалтала эрхимээр тушааһан Улаан-Үдын багшанарай институдай физико-математическа факультедэй 109 группын студентнэр институт дотороо түрүү һуури эзэлбэ.

Иимэ түрүү һуури эзэлхэ гээшэ тиимэшье бэлэхэн хэрэг бэшэ. Энэ группын студентнэр эбтэй эетэй. Тэдэнэр ажал хэрэг, һуралсал тухай асуудал хамтадаа зүбшэн хэлсэдэг, бэе бэедээ туһалалсадаг. Группын студентнэр һуралсалһаа гадуур институдайнгаа олониитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэр сүлөөтэй сагтаа хамтааран кино, театрта ошодог, амаран сэнгэдэг.

109 группын студентнэр һүүлшынгээ жэл һуража байнад. Үнишье болонгүй эдэнэрнай багшанар болоод һургуулинуудта эльгээгдэхэ.

Энэ группын студентнэр үбэлэйнгөө сессиин шалгалта тушааһанайнгаа һүүлээр, амаралтынгаа үедэ Ленинград хото аяншалхаяа ошохонь. Эрхимээр һуралсаһан энэ группынхидта аяншалгын путёвко үгтэхэ байна.

В. ЧИМИТОВ.

Номой таг

БУРЯАДАЙ АЛДАРТА ХҮБҮҮН

Михей Николаевич Ербанов Буряадай республикын ЦИК-эй түрүүшын түрүүлэгшэ, Буряадай правительствые толгойлогшо, удаань арбаад жэлэй туршада КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь ябаһан. Тиихэдээ ниитын элитэ ажал ябуулагша, ажалша зондо айхабтар ехэ хүндэтэй хүн ябаһан юм.

Арадай дундаһаа гараһан энэ хүн большевигүүдэй партиин агууехэ революционно хэрэгтэ, арад зоной зол жаргалай түлөө тэмсэлдэ бүхы наһаяа зорюулһан байна. Республикымнай тогтон бэхижэлгэ, хүгжэн бадаралга, урган һалбаралта тэрэнэй нэрэтэй нягта холбоотой. Тэрэнэй ябаһан ябадал партидаа, арадтаа, коммунизмын хэрэгтэ үнэн шударгыгаар алба хэдэг байһанайнь үльгэр жэшээ болоно.

Буряадай номой хэблэл М. Н. Ербановай ажабайдал, ажал ябуулга тухай дэлгэрэнгы научна очерк хэблэн гаргаба. Номой авторнууд С. Я. Ербанова, Г. Д. Басаев гэгшэд юм. Тэдэнэр буряад арадай алдарта хүбүүнэй ажал ябуулгые харуулһан тон һонин, баян материал суглуулха талаар шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

О. БЕРЕЗКОВ.

Байгаалиин үзэгдэл

ЭРЕЭН СОХО

(Хизаар ороноо шэнжэлэгшын тэмдэглэл)

Шэрхын сохо гэхэ гү, али «Божья коровка» гэжэ ородуудай нэрлэдэг жэжэхэн эреэн сохонуудые дээрэһээнь харахада, пүнсэгэр түхэреэн бэетэй юм.

Тэрэнэй үнгэ улаан соохор гү, али шара эреэхэнүүд, заримдаа хара соохоршье байдаг. Тиихэдээ хараханууд, сагаан толботой сохонууд ехэ үсөөн дайралдадаг гээшэ.

СССР-эй гансахан Европын хубида 80 гаран түрэлэй шэрхын сохонууд бии гэжэ тоологдоно. Хэрбээ энэ сохые альган дээрээ гэдэһээрнь өөдэнь харуулжа табяад пинцедээр гү, али хургаараа дайраа һаа, шара улаан үнгэтэй шүһанай дуһалнуудые хүлдэнь оёоржо болохот (хорхой шумуулай шүһаа үнгэтэй байдаг). Эдэ дуһалнуудые сохо можо шэлөө хоёройнгоо тусхай нүхэнүүдһээ гаргадаг. Шүһаниинь хоротой һэн туладаа, дайсадһаа бэеэ хамгаалха шэдинь болодог юм. Тэрэ шүһанайнь гашуубтар хороной амтые шүһан болоһон хургаяа хэлэндээ хүргөөд үзөө һаа мэдэрхэт. Зарим хүнүүд эреэн сохо хазадаг гэжэ хөөрэлдэдэг. Юуб гэхэдэ, хүнэй арһан мэдэрэл ехэтэй байна. тиимэһээ хүнэй арһанда хүрэһэн сохын шүһан хоротойгоор шэмжэгэнүүлдэг, тиихэдэнь хазаһан мэтээр үзэгдэнэ бшуу.

Ойдо байдаг бүхы түрэлэй эреэн сохонууд ехэ ашагтай. СССР-эй урда зүгэй нютагуудта цитрусовэ (лимон, апельсин) ургамалнуудые гэмтээдэг хорото шумуултай тэмсэхэдээ, эреэн сохонуудые зорюута олоор үдхэжэ табидаг.

Эреэн сохонууд үндэгэе
шэрхэнүүд соо гаргадаг юм.
сохонуудай үндэгэнһөө гар
үтэн бэлэн эдеэн—шэрхэнү
эдижэ хюдана бшуу.

Сентябрь һарада сохонууд
жөөндөө ниидэн ороно. Тэ
дулаан үдэрнүүдтэ ниидэдэг
Олоороо үдэһэн жэлнүүдтээ б
шье эли элбэгээр тэдэнэр үз
дэг гээшэ. Энээн дээрэһээ ол
хүнүүдтэ эреэн сохонууд
зүгнэһэн шэнгеэр һанагдадаг
дэнэр гэрэй хананууд, гуда
ябаган харгы дээгүүр тон ол
субажа ябадаг. Мүн гэр худа
ниидэн ородог байха. Үнгэр
зун эдеэ хоолой (шэрхэнүү
элбэг, дулаан байһан дээрэ
эреэн сохонууд ехэ олон ба

«Бурханай үнеэдүүд» гэх
али эреэн сохонууд энэ ни
сентябрь һарын хоёрдохи
хоногой дулаахан үдэрнүүдтэ
жөөндөө олоороо ниидэһэн б

Сохонууд модоной хол
мүшэр, унаһан набшаһан доо
сохонуудай забһар, агы
соо хорожо үбэлжэдэг юм.
нэр жэлһээ жэл бүхэндэ нэг
зарта сугларжа үбэлжэдэг. Т
дээ тэдэнэй үхибүүдынь энэ
зартаа алдангүй ерэдэг б
Тиимэһээ үбэлжөөндэ байр
газартань үхэһэн сохонуудай
дэл олоор дайралдадаг юм.

Сохонууд 10—15 жэл со
гэл дахин олооро бии болох

Ин. КОТО

Университедэй 25 жэл

1942 ондо Монголой гүрэнэй университет нээгдэһэн юм. Түрүүн университедэй гурбан факультедтэ, мүн бэлэдхэлэй курсда бүгэдэ 150 хүн һуралсаһан, оройдоол 10 багшанартай байгаа. Тэрэ гэһээр үнгэрһэн 25 жэл соо тус университет угаа ехээр үргэдхэгдөө, бэхижээ.

Багшанар - профессорнуудэй кадрнуудые бэлэдхэхэ, эрдэм шэнжэлэлгын элдэб аппаратураар хангаха хэрэгтэнь Советскэ Союз айхабтар ехэ туһаламжа үзүүлһэн байна.

Монголой гүрэнэй университет оронойнгоо арадай ажахын элдэб һалбаринуудта ажалладаг эрдэм түгэс хэдэ мянган мэргэжэлтэдые бэлэдхэжэ гаргаһан. Тэдэнэй дундаһаа шалгарһан бэлигтэй эрдэмтэд, гүрэн түрын ажал ябуулагшад олон бии.

Мүнөө Монголой университедтэ 3200 студент һуралсана, 300 шахуу багшанар-профессорнууд ажаллана. Студентнүүдэй мэдэлдэ 40 аудитори, 90 лаборатори бии.

Монголой университет оронойнгоо экономико болон соёлой хүгжэлтэдэ ехэхэн удха шанартай эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулна. Университедэй уласхоорондын харилсаа холбоонь улам ургана, үргэдхэгдэнэ. Москвагай, Берлинэй, Парижай болон дэлхэйн бусад хотонуудай университедүүдтэй харилсаатай, мүн эрдэм наукын элдэб мэдээсэлнүүдые абалсажа байдаг юм.

(«Современная Монголия» журналһаа абтаба).

ЭЛДЭБ ҺОНИН

Үрэжэл ехэтэй хүрэнгэ

Рисэй ганса монсогор хүрэнгэһөө хамагай ехэ ургаса абахын түлөө конкурс Япондо жэл бүри үнгэргэгдэдэг. Мүнөө жэл япон эрхэтэн Хосино гэгшэ рекорд туйлаба. Тэрэ хадаа рисэй гансахан ороохонһоо жэл соо 57 мянга 100 рис ургуулаа гэхэ гү, али килограмм үлүүтэй ургаса абаа. Энэнь дунда зэргын япон хүнэй хоёр үдэрэй хоол болохо жэшээтэй.

Юрын поли дээрэ рисэй ганса монсогор үрэһэнһөө 1500—2000 ороохон ургадаг жэшээтэй юм.

(«Комсомольская правда»).

„Хүндэ хүшэр саг болохоор хүлеэгдэнэ"

БОНН, январиин 2. ТАСС-ай корреспондент В. Виноградов нигэжэ дамжуулба:

«Франкфуртер Рундшау» газетын тэмдэглэһэнэй ёһоор, 1967 оной түрүүшын 9 һара соо Рурай областьһоо 54,5 мянган хүн ондоо тээшээ гаража ошоһон байна. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө 48,5 процентээр олон болоно.

Рурай уурхайн промышленностьда тохёолдоһон удаан ба хүндэ хүшэр кризисһээ шалтагаалан, ФРГ-гэй энэ индустриальна томо центрһээ ажалша хүнүүд гаража ошохо баатай болоо. Тэндэхи шахтанууд удаа дараалан хаагдана. Тиигээд олон горнягууд ажалгүй, амидарха зөөригүй үлэнэ. Харин үйлэдбэриин эзэд шахтын хаагдаһанһаа шалтагаалһан гарзые харюулан, һүрэг ехэ мүнгэ гүрэнэй һанһаа абана. 55 наһа хүсэһэн, ажалгүй болоһон Рурай шахтёрнуудай тоо 30 мянганһаа дээшэ гараа.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

Үнгэрэгшэ жэлэй туршада Хитад орон дотор туйлагдаһан үрэ дүнгүүд тушаа тон юрэнхы мэдээсэлнүүд шэнэ жэлэй урдуур тунхаглагдаа.

Эрэлхэг зоригто вьетнам арад Америкын империалистнуудай үүсхэһэн дайнда эсэргүү шангаар тэмсэжэ байна. Вьетнамай Демократическа Республикын сэрэгшэд өөрынгөө газар дайда дээрэ хэдэн мянгаад американ самолёдуудые буудан унагаагаа. Зураг дээрэ: Ханой городой дүтэ шадар унагаагдаһан самолёдой бутархайнууд.

ВИА—ТАСС-ай фото.

ХИТАДТАХИ БАЙДАЛ

Мао Цзэ-дунай зохёолнуудые хэблэхэ түсэбэй үлүүлэн дүүргэгдэһэн тухай, Мао Цзэ-дунай зарим зохёолнууд ба цитатануудые, тэрэшэлэн тэдэл цитатануудаар бэшэгдэһэн дуунуудые буулгаһан хэдэ миллион граммафонно пластинкануудай гаргагдаһан тухай мэдээсэл Пекинэй газетэнүүдтэ хэблэгдээ. Түрүүлэгшэ Маогой үнгэтэ томо портредүүдэй Шанхайда «гаргагдадаг» болоһон тухай Синьхуа агентство мэдээсэбэ.

Синьхуа агентствын тарааһан, жэлэй дүнгүүдтэ зорюулагдаһан шэнжэлэл дотор нигэжэ хэлэгдэнэ: «Түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дунай хэблэгдэмэл фото-зурагуудай тоо 300 миллиондо хүрөө, харин тэрэнэй дүрэ зурагтай, түрүүлэгшэ Маогой зохёолнуудһаа абтаһан үгэнүүдтэй значогуудай тоо 1.200 миллион болоо». «Дацзы бао, листовко, плакадуудые, элдэб дэбтэрнүүдые гаргаха саарһа, бэхэ, бирэ, восковко, мимиограф үйлэдбэрилгэ ба худалдалга соёлой хубисхалай үедэ эрид ехээр нэмээ» гэжэ тэрэл шэнжэлэл доторнь тэмдэглэгдэнэ.

«Түрүүлэгшэ Маогой зохёолнуудые үзэдэг эдэбхитэдэй» конференцинүүдэй делегадуудта, мүн «Мао Цзэ-дунай зохёолнуудые хэблэн гаргаха асуудалаар зарлагдаһан конференцидэ» хабаадагшадта зорюулагдаһан ехэ уулзалга декабриин 31-дэ Пекиндэ болоо.

Шэнэ жэлэй бүхы газетэнүүд «Женьминь жибаогой», «Хунци», «Цзефанцзюнь баогой» хамтын директивнэ статья хэблэбэ. Тэрээн доторнь шэнэ, 1968 ондо бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд табигдана. Тусхайлан хэлэбэл, «партийна эмхинүүдые сэбэрлэхэ, гуримшуулха». Мао Цзэ-дунай булагта зүришэдэг гү, али Маогой үмэнэ дутамагаар һүгэдэдэг бүхы хүнүүд сэбэрлэлгэдэ ороходо ёһотой. Парти доторхи эдэнэй һуурине «соёлой хубисхалай» эдэбхитэд—хунвейбинүүд, цзаофанинууд эзэлхэ ёһотой. «Соёлой хубисхалай» үедэ тодоржо гараһан эрхим түрүү хүнүүд партида абтаха ёһотой» гэжэ статья дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ. Комсомолой ба бусад ниитын эмхинүүдтэ нимэл ёһо гурим баримталан, «үзэл сурталай ба эмхидхэлэй талаар гуримшуулха» гэжэ дурадхана.

Энэ статья доторнь экономическа зорилгонууд тухай тон юрэнхы, халирхайгаар хэлэгдэнхэй. «Үйлэдбэриин хүгжэлтые урмашуулха, хүдэлмэри урмашуулха, дайнда бэлэдхэлые урмашуулха» гэжэ дурадхагдана. Зүгөөр үйлэдбэриие урмашуулга материальна урмашуулгын түхэл шэнжэтэй болохо ёһогүй гэжэ тэмдэглэгдэнэ. «Экономизмын хара нүлөөе шангаар шүүмжэлхэ, харюу сохилто үгэхэ», тайлбарилан хэлэбэл, улад зоной байдал һайжаруулха гэһэн алибаа эрилтэнүүдтэ эсэргүүсэхэ шухала гэжэ статья доторнь хэлэгдэнэ.

«Промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэридэ бүри һайнаар туһалха, сэрэгэй хиналта бүри шангаар бэелүүлхэ, ажалшадай сэрэгэй, политическэ һуралсал эмхидхэхэ» зорилго зэбсэгтэ хүсэнүүдэй урда табигдана гэжэ тус статья доторнь хэлэгдэнэ.

«Соёлой хубисхал» бэелүүлхэ хэрэгтэ, ороной бүхы ажабайдалда зэбсэгтэ хүсэнүүд гол шухала үүргэ дүүргэхэ ёһотой гэжэ Пекинэй ба провинцинуудай газетэнүүд үдэр бүри онсолон тэмдэглэнэ. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй нүлөөн доро «Пекинэй хүдэлмэришэдэй ушар ёһо мэдэлгын улам дээшэлжэ байһан» тухай «Жэньминь жибао», «Бэйцзин жибао» газетэнүүд бэшэнэ. Эдэ газетэнүүдэй тунхаглаһан мэдээсэлнүүд дотор ниислэл хотын предприятинуудта «революционно комитедүүд» гэдэгые бии болгохо хэрэгтэ армиин подразделенинүүдэй эдэбхитэйгээр хабаадажа байһан тухай хэлэгдэнэ.

«Хубэй жибао» газетэ хоёр недели шахуу соо захигшадта эльгээгдээгүй. Нимэ забһарлалгын һүүлээр абтаһан декабриин 25-най номер Центральна Хитадай промышленна ехэ хото—Уханьда болоһон үйлэ хэрэгүүд тушаа халта бэшэнэ. «Эгээн муу этэгээдүүдэй хиналта доро ороһон, Сишуй уездын, Бахэгэй управлениин мэхэлэгдэһэн таряашалай зариман манай газетые декабриин 12-һоо 24 хүрэтэр хуули бусаар, хүсөөрөө хааһан байна» гэжэ редколлегиинь мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Тэрэшэлэн Гуанчжоуда, Хитадай бусад районуудта түгшүүриилтэй байдалай тохёолдоһон тухай мэдээсэгдэнэ.

(ТАСС, январиин 2.).

ПРАВДА БУРЯТИ

Мүнөөдэрэй номер

Нэгэдэхи хуудаһанда: а
шадые шэнэ амжалтада у
һан түрүү бэшэг. В. Ахм
вэй фоторепортаж. Сэлэ
аймагай Тельманэй нэрэм
колхозой һаалишан В. Го
тухай очерк. ТАСС-ай мэдэ

Хоёрдохи хуудаһанда: з
наукын хүгжэлтэ тухай а
мик В. Кириллинэй статья
зетын штатнабэшэ корре
дент Н. Соломенныи ст
Түрэл орон доторхи мэдэ

Гурбадахи хуудаһанда:
гарай военком» гэһэн
драмтеатрай табиһан зү
рецензи. Социалис ороно

Дүрбэдэхи хуудаһанда:
лын саанаһаа мэдээсэлнүү
носхолнууд.

Редакторай орлогше
М. Н. НИМА

Парткомой секретарин
логшо, профкомой түрүүл
ДЫМБРЫЛОВ
Будажап Мункуевич
сагһаа урид наһа бараба
мэдээсэхэ зуураа, Мухар-Ш
рэй аймагай «Знамя Ле
колхозой партийна ко
профком, правлени гэр
дэнь, дүтынь нүхэдтэ гү
шаналалаа мэдүүлнэ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54
приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора
62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66
отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64
63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности
строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69
культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81,
формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машин
бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61

Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати при С
вете Министров БурАССР.

Н-02303. Зак. № 30.